

Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání

Kristýna Klvaňová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Klvaňová**

Osobní číslo: **H14995**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální komunikace, nebezpečných jevů s ní spojených a možností jejich prevence.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-1369-4.

NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislosti: současné poznatky a perspektivy léčby. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3679-088.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. Děti a dospívání online: vybraná rizika používání internetu. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN: 978-80-210-7527-6.

PAVLÍČEK, Antonín. Nová média a sociální sítě. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN: 978-80-245-1742-1.

CHROMÝ, Jakub. Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-825-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

7. prosince 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

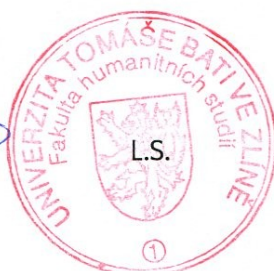
26. dubna 2017

Ve Zlíně dne 7. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.

děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 17.2.2017

..... *Klára Kristýna*

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce pod názvem Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání je tvořena teoretickou a praktickou částí. Teoretická část pojednává okrajově o historii internetu a sociálních sítí. Z velké části se pak zabývá riziky, které sociální sítě představují a prevencí, která by jim měla předcházet. Praktická část je zaměřena na výzkum formou dotazníkového šetření na II. stupni ZŠ.

Klíčová slova:

komunikace, sociální, sociální sítě, rizika, prevence

ABSTRACT

Bachelor thesis entitled Social networks and awareness of the risks of their usage among the pupils of elementary school is consisted of theoretical and practical part. The theoretical part marginally dedicates to internet history and social networks. Largely it deals with risks which social networks present and prevention that should prevent them. The practical part is focused on research through questionnaire survey aimed at lower-secondary school.

Keywords:

communication, social, social networks, risks, prevention

Chtěla bych velmi poděkovat zejména mé vedoucí práce Mgr. Evě Šalenové za velkou ochotu a cenné rady, které mi během zpracovávání udělila.

Díky patří také mé rodině, která mne po celou dobu studia podporovala.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 SOCIÁLNÍ SÍŤ.....	12
1.1 INTERNET	12
1.1.1 Historie internetu a sociálních sítí	13
1.1.2 Internet a komunikace	14
1.2 TYPY SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	14
2 NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ.....	16
2.1 FACEBOOK	16
2.2 INSTAGRAM.....	17
2.3 TWITTER	18
2.4 MYSPACE.....	18
2.5 SNAPCHAT.....	19
3 RIZIKA POUŽÍVÁNÍ INTERNETU.....	20
3.1 ŠIKANA A KYBERŠIKANA	21
3.2 KYBERGROOMING	23
3.3 KYBERSTALKING.....	23
3.4 DĚTSKÁ PORNOGRAFIE	26
3.5 DALŠÍ RIZIKA	27
3.5.1 Sexting.....	27
3.5.2 Phishing.....	28
3.5.3 Pharming	28
4 PREVENCE	29
4.1 RODIČOVSKÁ KONTROLA	29
4.2 DESATERO BEZPEČNÉHO INTERNETU	31
5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
6 VÝZKUM.....	34
6.1 CÍLE VÝZKUMU	34
6.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
6.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	34
6.4 METODA VÝZKUMU.....	35
6.5 REALIZACE A VÝSLEDKY VÝZKUMU	35
6.6 SHRnutí VÝSLEDKŮ	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53

SEZNAM OBRÁZKŮ	56
SEZNAM GRAFŮ	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Sociální sítě, fenomén dnešního světa. Většina z nás je uživatelem některé ze sociálních sítí. Některým lidem slouží sociální sítě pouze jako prostředek ke komunikaci s lidmi, mezi ně se řadím také já. Nicméně se najdou i lidé, kteří na svých profilech sdílejí zážitky ze svého života. Sdílejí se svými přáteli fotografie z různých společenských akcí, cest, či zveřejňují fotografie jejich rodinných příslušníků. Každý může mít na toto sdílení svůj názor. Některým se může zdát zcela normální, jiným zase nebezpečné. V této bakalářské práci bych chtěla nastínit, jaká rizika toto sdílení obnáší a na co bychom si měli dávat pozor. Zvláště pak u našich dětí, kteří jsou v používání počítačů zbláhli více, než my dospělí.

V první, tedy teoretické části, se pokusíme nastínit jaká je vlastně historie internetu, díky kterému můžeme sociální sítě využívat. Dále pak krátce popíšeme co vlastně sociální sítě je. Poté se blíže podíváme na nejpoužívanější sociální sítě, jako je Facebook, Twitter, či Instagram. V další kapitole se dozvíme právě o rizicích a úskalích těchto sítí. Součástí této bakalářské práce je i prevence výskytu těchto nebezpečných jevů.

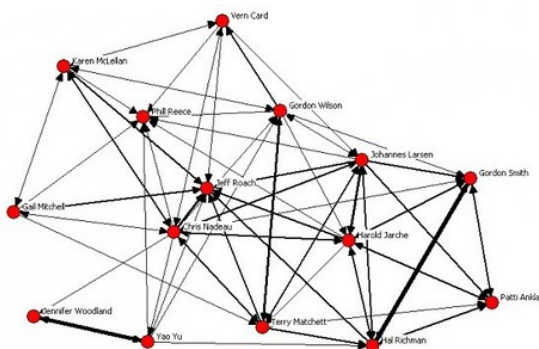
V druhé části bakalářské práce, která je zaměřena prakticky, se budeme soustředit na můj výzkum. Tento výzkum jsem se rozhodla zaměřit, dle mého názoru, na nejrizikovější skupinu lidí. Těmi jsou žáci 2. stupně základních škol. Tuto věkovou skupinu jsem si vybrala proto, že v jejich věku je používání sociálních sítí využíváno, dle mého názoru nejvíce ze všech. Zároveň si myslím, že si nejsou všichni zcela vědomi toho, jaké negativní dopady může sdílení fotek a informací ze svého soukromí mít.

Svůj výzkum jsem tedy prováděla u žáků 2. stupně prostřednictvím dotazníkového šetření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ SÍŤ

Pojem sociální síť je v dnešní době brán a spojován převážně s internetem. Pravdou však je, že tento pojem byl poprvé použit dříve, než byl vůbec internet zřízen. Tento pojem pochází z oblasti sociologie. Jedná se o jakési uzly, které mají vyjadřovat jednotlivce, či skupinu a vzájemně je mezi sebou propojovat.

Obr. 1: Diagram sociální sítě

Název sociální sítě, který je spojován s internetem pochází z anglického Social Network. „Pomocí sociálních sítí se prostřednictvím internetu sdružují lidé, kteří by se fyzicky nemohli setkat, ale také ti, kteří se běžně scházejí i mimo on-line prostředí. Sociální sítě umožňují uživatelům vytvořit si svůj profil, který často obsahuje osobní informace, fotografie, videa, zájmy a aktuální stav uživatele. Prostřednictvím sítě mohou její uživatelé zanechávat vzkazy, posílat zprávy či chatovat se svými přáteli." (Hulanová, 2012, s. 41). Sociální sítě tedy slouží ke komunikaci mezi lidmi. Důležitou roli zde tedy hraje pojem komunikace. „Při komunikaci jsou přenášeny určité informace od odesílatele k adresátovi. Přenos informací je prováděn pomocí využívání některého z médií." (Chromý, 2014, s. 18).

1.1 Internet

K tomu, aby mohly sociální sítě vůbec fungovat, je důležité připojení k internetu. Málo kdo však zná historii vzniku internetu, díky kterému získáváme veškeré informace a dozvídáme se aktuální události neuvěřitelnou rychlostí.

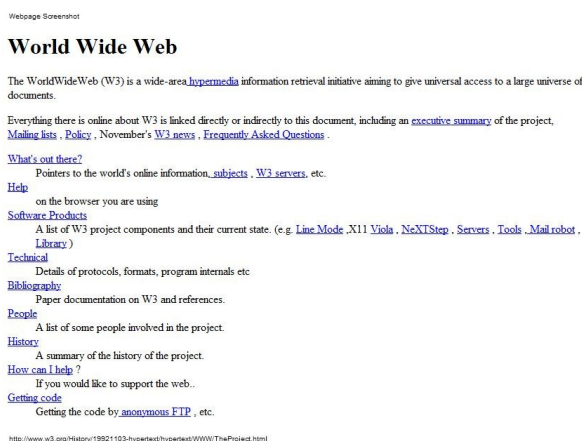
„Internet můžeme definovat jako spojení mnoha počítačů do jedné velké sítě. Vyvíjí se od konce 60. let 20. století, přičemž k největší akceleraci vývoje došlo počátkem 90. let, kdy začala být tato původně akademická síť postupně zpřístupňována komerčnímu využití. Představuje univerzální komunikační prostředek" (Chromý, 2014, s. 155).

1.1.1 Historie internetu a sociálních sítí

První síť byla vytvořena ve Velké Británii, a to roku 1968. O rok později byla v USA spuštěna nová síť, která však sloužila pouze k vojenským a vládním účelům. Tato síť nesla název ARPANET. Roku 1983 následovalo oddělení a vytvoření samostatné vojenské sítě nesoucí název MILNET. ARPANET zaniká roku 1990 a vzniká nová síť pod názvem NSFNET, neboli National Science Foundation NETwork.

První webové stránky, byly vytvořeny dvěma výzkumníky ze švýcarského CERNu. Roku 1991 spustili světu domovskou stránku, která patřila právě výzkumnému centru CERN.

Rok 1992 je pro rozvoj zlomový a je považován za rozšíření internetu mezi ostatní uživatele. Je to rok, kdy internet mohli začít využívat lidé pro své vlastní komerční účely.

Obr. 2: První webová stránka

Rok 1995 byl významný pro Raye Conrada, který vytvořil sociální síť classmate.com. Tato sociální síť je velmi známá po celém světě a používá ji miliony uživatelů. Principem této sociální sítě bylo udržení kontaktů s bývalými spolužáky.

„Internet do našich životů vstoupil tak rychle, že jsme neměli šanci ani čas trochu od tohoto nového média poodstoupit a podívat se na něj strukturovaněji, jako na prostředek, který může mít vliv na lidské chování. Internet je místo, kde se mnoho lidí chová zcela jinak než ve skutečném životě, což může mít pozitivní i negativní důsledky.“ (Hulanová, 2012, s. 21).

1.1.2 Internet a komunikace

Internet je v dnešní době velmi využívanou formou komunikace s přáteli. Je to z toho důvodu, že se díky jeho prostřednictví spojíme s lidmi, kteří jsou od nás stovky kilometrů daleko, a to během několika vteřin. Jako prostředek komunikace využíváme nejen sociální sítě, ale i e-maily, či tzv. "instant messaging" do kterého patří služby jako je Skype, či ICQ a různé blogy či webové stránky, kde jsou k dispozici chaty.

„Díky internetu se komunikace mezi lidmi stala rychlejší, jednodušší a méně nákladnou. Internet umožňuje kontakt s lidmi i na velmi odlehlých místech naší planety, a nabízí nám tak možnost seznamování se s rozmanitými národními kulturami. Tím, že umožňuje komunikaci lidí různých národností, vytváří jakousi on-line komunitu, ve které se každý uživatel internetu může cítit jejím právoplatným členem." (Hulanová, 2012, s. 24).

1.2 Typy sociálních sítí

Sociální sítě se dělí podle různých kritérií. První kritérium je rozdělení podle typu vazeb.

a) Obecné:

Mezi tyto sítě patří například Facebook, či Twitter. V tomto typu se vyskytují různorodé vazby. Můžete zde vystupovat jako přítel, fanoušek, či takzvaný follower (následovatel).

b) Specializované:

Mezi tento typ sítí patří například deviantArt (jedná se o uměleckou komunitu), dále Last.fm (rádio) a další malé sítě, které sdružují prakticky kohokoliv.

Další dělení sítí:

a) Otevřené:

Jedná se o síť, která je dostupná pro všechny, může se k ní přidat kdokoliv. V rámci těchto sítí se mohou vytvářet uzavřené skupiny (například událost na Facebooku).

b) Uzavřené:

Sítě, které jsou dostupné jen určitým členům. Spadají například pod nějakou firmu, či skupinu lidí. „Jedná se o soukromé skupiny, které se mohou vytvořit uvnitř nějaké sociální sítě. Tyto skupiny je možné nazvat sociálními sítěmi nepřímými, jelikož jsou vytvořeny jedním člověkem, který kontrolu informace a má možnost pozvat další lidi do skupiny" (Halíková, 2016)

„Social networking či social network service jsou služby určené pro komunity lidí, kteří navzájem sdílejí svá data ve virtuální síti. Tyto služby nabízejí různé možnosti interakce mezi uživateli – např. chaty, zprávy, e-maily, diskusní skupiny apod. Sociální sítě na internetu se staly velmi oblíbenými a jednotlivé nejúspěšnější servery sdružují stovky milionů registrovaných uživatelů. Sociální sítě na internetu představují zajímavý objekt ke zkoumání – zvláště z pohledu předávání a šíření informací. Účastníci v sociální síti si mohou velmi snadno předávat zkušenosti, informace apod., sociální sítě jsou velmi vhodným prostředím pro informální učení.“ (Slavík, 2008, s. 178).

2 NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ

V dnešní době plné chytrých telefonů, tabletů, notebooků, či chytrých televizí je možno se připojit k internetu a využívat sociální sítě téměř všude a na všem. „Sociální sítě dnešní doby jsou skutečným fenoménem. Mají milióny členů a už to nejsou jen studenti.“ (Kulhánková, Čamek, 2010, s. 9). Tento fenomén se tedy netýká pouze mladší věkové skupiny, ale zasáhl i skupinu dospělých. „Sociální sítě jsou místa, kde se setkávají lidé, aby si vytvářeli okruh přátel, nebo se připojili k nějaké komunitě se společnými zájmy.“ (Janouch, 2010, s. 224). Spousta lidí si aktualizuje své statusy, podílí se s ostatními o své zážitky, či sdílí přímo fotky a videa z míst, kde se nachází. To vše v podstatě jediným kliknutím, díky aplikacím, které nám dnešní moderní doba nabízí.

„Sociální sítě se používají především pro komunikaci a sebe prezentaci jejich uživatelů, přičemž jednotlivé "profily" lze propojovat mezi tzv. "přáteli" ("přítel" - "friend" je termín převzatý z nejrozšířenější sociální sítě Facebook), je možné vytvářet různé skupiny, do cizích skupin se přidávat, přidávat také vlastní fotky, sledovat a komentovat fotky přátel a posílat vzkazy prostřednictvím zabudovaného "messengeru", tedy programu za tímto účelem. Celkem 72% českých dětí ve věku 9-16 let uvedlo, že mají profil na sociálních sítích přičemž asi čtvrtina dětí má na sociální síti 100 a více "přátel". " (Ševčíková a kolektiv, 2014, s.23).

Určitě každý z nás slyšel o sociálních sítích jako je Facebook, Instagram, Twitter, či Myspace. Pojďme se na tyto nejpoužívanější sítě podívat trochu blíže.

2.1 Facebook

Obr. 3 Logo Facebooku

Mezi nejpoužívanější sociální sítě se řadí bezpochyby Facebook. „Jedná se o největší sociální síť na světě (jedna miliarda uživatelů celosvětově), jen v Česku jej používá 3,8 miliónů uživatelů.“ (Dočekal a Eckertová, 2013, s. 28) Každý z nás o této síti určitě někdy slyšel. V televizi, či v obchodech na nás neustále vyskakuje "sledujte nás na na Facebooku". Pojďme se tedy blíže podívat, jak to s tímto fenoménem bylo v minulosti a komu lidé vděčí za tuto sociální síť. „Samotný název Facebook vznikl podle letáček, zvaných „Facebooks“, které dostávají studenti prvních ročníků na univerzitách ve spojených státek. Tyto letáčky plní především

seznamovací funkci, kde usnadňují novým studentům seznámení mezi sebou" (Blažek, 2015).

Sociální síť Facebook je spojena s rokem 2004 a se jménem Mark Zuckerberg, který je jejím zakladatelem. Původně Zuckerberg, jako student, založil aplikaci Facemash, kde ostatní studenti měli na výběr vždy dvě fotky ostatních studentů a měli zvolit, který z nich je atraktivnější. Teprve o rok později založil Zuckerberg Facebook. Tato síť byla v té době pouze pro studenty univerzity na které studoval. Později se k němu přidali další studenti a Facebook se bleskově rozšířil mezi ostatní univerzity. Roku 2006 se pak dostal do podvědomí širší veřejnosti a postupně se na něj začali připojovat lidé z celého světa.

Registrovat se na této sociální síti je velmi jednoduché. Stačí si jen otevřít tuto stránku a vybrat kolonku "registrace". Zde stačí vyplnit jméno, příjmení, datum narození, e-mailovou adresu a vámi zvolené heslo.

Po registraci se uživateli zobrazí hlavní stránka, na které poté sleduje příspěvky svých přátel. Sociální síť nabízí také spoustu jiných funkcí. Jedná se například o chat, ve kterém si můžeme s ostatními uživateli psát, dále pak obrovský počet her, které jsou nám k dispozici. My sami můžeme psát co právě děláme, vkládat různé fotky, videa, či hudbu z jiných stránek.

Na Facebooku má každý uživatel svůj osobní profil, ve kterém může vyplnit bližší informace o své osobě. Každý si zde může vytvořit profilovou a úvodní fotografii, která je však viditelná a dostupná pro všechny ostatní uživatele Facebooku po celém světě.

2.2 Instagram

Obr. 4 Logo Instagramu

Velké oblíbenosti mezi lidmi se těší také aplikace, která nese název Instagram a oblíbenost této sociální sítě roste. „Instagram slouží lidem především ke sdílení fotografií, a to v originálním čtvercovém formátu, často se zajímavými uměleckými filtry. Jeho tvůrcem je Kevin Systrom, který má oblibu v historických fotografiích. Dle toho jsou i upraveny zmiňované filtry" (Warchar, 2015). Jednoduše zadáte prostřednictvím takzvaného hashtagu to, co vás zajímá. Při nahrávání fotografií lze používat různé filtry, rámečky, či další úpravy, díky kterým vaši fotografii ještě vylepšíte. Sdílet lze nově také

videa. Instagram je propojen i s ostatními sociálními sítěmi jako například Facebook, či Twitter.

2.3 Twitter

Obr. 5 Logo Twitteru

Twitter je sociální síť, která slouží ke sdělování krátkých příspěvků, které se nazývají "tweet". „Vedle Facebooku patří k nejpoblárnějším sítím na světě. Uživatelé mohou číst a psát příspěvky, označované jako "tweety", o délce maximálně 140 znaků. Tweety se pak zobrazují na stránce autora profilu a také u jeho odběratelů, zde označovaných jako "followers" (Aktuálně.cz, 2011). Tyto příspěvky jiných uživatelů jdou pak sdílet pomocí takzvaného "retweetnutí". Jedná se v podstatě o zkopírování textu uživatele, který se objeví na profilu toho, kdo jej sdílel. Při sdílení ostatních tweetů se nejprve objeví jméno uživatele, který je autorem. Součástí twitteru je i zasílání osobních zpráv konkrétním uživatelům.

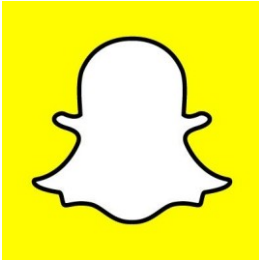
2.4 MySpace

Obr. 6 Logo MySpace

Jedná se o sociální síť, která patří mezi jednu z nejpoužívanější. „MySpace má přes miliardu založených účtů uživatelů z celého světa a v databázi přes 465 milionů emailových adres uživatelů ze Spojených států. Hlavní příjem MySpace tvoří reklama" (Javůrek, 2015). Princip této sítě je v podstatě totožný jako u Facebooku. Vytvoříte si profil, který můžete upravovat. Je možné sdílet i informace o sobě a svých přátelích. Tato sociální síť je přístupná uživatelům od 13 let, což vedlo v minulosti k několika úskalím. MySpace je velmi kontrolován, co se týče obsahu, což beru samozřejmě jako velké plus. Nicméně v některých případech, například při sdílení videí, to může být bráno spíše negativně.

2.5 Snapchat

Obr. 7 Logo Snapchatu

Snapchat je poměrně nová sociální síť, která slouží taktéž ke sdílení fotek a videí. „Snapchat přitom původně vznikl jen jako školní projekt na Stanfordské univerzitě. A dnes je sociální sítí, které odborníci předpovídají obrovskou budoucnost" (Dostupný internet, 2016). Fotografie a videa můžete různě upravovat a doplňovat. Zásadním rozdílem od ostatních sítí je, že tento sdílený obsah je viditelný pouze po omezenou dobu. Tuto dobu si uživatel sám nastaví před tím, než svůj příspěvek sdílí. Doba viditelnosti je v intervalu několika sekund. Po uplynutí této doby se příspěvek vymaže a je již nedohledatelný. Tyto příspěvky jsou označovány jako tzv. "snapy".

3 RIZIKA POUŽÍVÁNÍ INTERNETU

Sociální sítě, fenomén dnešního světa, který s sebou nese velké množství výhod. Uspadňuje nám kontakt s ostatními lidmi, který zprostředkuje během několik vteřin, ať už jsou naši přátelé kdekoli na světě. Vstupujeme zde do tzv. kyberprostoru, který nám umožňuje komunikovat s kýmkoliv na světě. „Kyberprostor je prostor, který se nám otevírá ve chvíli, kdy pomocí internetových sítí vstupujeme do on-line prostředí." (Hulanová, 2012, s. 27). Jenže přesně tento fenomén s sebou nese i řadu velkých rizik. Zvláště v případech, kdy si člověk nehlídá své soukromí, nebo je důvěřivý vůči ostatním lidem. „Chování lidí v kyberprostoru bývá často velmi odlišné od jejich reálného chování. V kyberprostoru se mění nejen vnímání druhých lidí, ale i vnímání sama sebe." (Hulanová, 2012, s. 28).

„Více než polovina dětí a náctiletých komunikuje na internetu s neznámými lidmi. A to přesto, že drtivá většina jich to vnímá jako nebezpečné" (Redakce Seznam, 2017). Spousta uživatelů sociálních sítí tuto důvěřivost vůči ostatním lidem prokazuje. Tato důvěřivost spočívá v tom, že lidé si přidávají do přátel i ty, které vlastně vůbec neznají. A přesně tady nastává problém. Často se stává, že s dotyčným člověkem navážete kontakt, on se zdá být přátelský a tak si ho necháte ve svém seznamu přátel a servírujete mu přímo na podnosu všechny vaše osobní informace. Nejrizikovější skupina, která je tímto ohrožena jsou právě děti.

Facebook a samozřejmě i ostatní sociální sítě, které jsou zmíněny výše s sebou nesou velká rizika, zvláště pokud jsou jejich uživateli děti. Mnoho z nich zveřejňuje své osobní údaje a uvádějí dokonce i školu, kterou navštěvují, či svá telefonní čísla. Podle výzkumů většina rodičů netuší, co vše své děti na svém profilu vystavují.

Pokud bychom se měli zabývat zveřejňováním údajů o své osobě na sociálních sítích, hovoří se, že do jisté míry je toto odkrývání své vlastní identity bráno jako pozitivní jev, přispívá ke zlepšování vztahů s okolím a také umožňuje jakousi sebe prezentaci svých kvalit. O kvalitách hovořím proto, že každý z nás se jistě nebude chlubit svými nezdary. Nicméně si každý uživatel sociálních sítí, či internetu obecně, musí uvědomit, že zveřejňování těchto údajů vede také k negativním jevům, které nás mohou ohrozit jak psychicky, tak i fyzicky.

„Lidské chování ve virtuálních prostředích se liší od chování v prostředí nevirtuálním, tedy "reálném světě". Je to dáno zejména povahou internetové komunikace, která je v řadě případů subjektivně anonymní, nerespektující přirozeně dané sociální role, odtabuizovaná a časově a prostorově neohraničená. Tyto základní vlastnosti běžné internetové komunikace

postupem času procházejí vývojem, takže dochází k posunům např. v komunikaci v rámci sociálních sítí (Facebook, Google+), kde je již velké množství komunikujících neanonymních, vystupujících pod svým skutečným jménem a příjmením. V rámci rizikové komunikace však většina útočníků komunikuje s oběťmi pod identitami falešnými, smyšlenými, uměle vytvořenými" (Kopecký, 2014).

„Mezi nejrizikovější oblasti týkající se dětí patří: získávání osobních informací, fotografií a videí obětí; vystavování obětí nebezpečným a nevhodným materiálům, jako např. pornografie a sexuálně agresivní chování; dále kybergrooming; násilí různého druhu; pobízení k nebezpečnému s nevhodnému chování, a také kyberšikana." (Hulanová, 2012, s. 35).

A právě kyberšikana a kybergrooming jsou jedny z rizik, na které se blíže podíváme a vysvětlíme si, co tyto pojmy znamenají.

„Podle ministryně školství Kateřiny Valachové (ČSSD) meziročně stoupá podíl škol, které se setkaly se šikanou. Nejčastěji k ní dochází mezi žáky navzájem. Útokům čelí i čím dál tím víc učitelů. Na školách se rozšiřuje i kyberšikana" (ČRo, 2016).

3.1 Šikana a kyberšikana

Jedním z nejčastějších negativních jevů, které ohrožují děti, a to nejen na internetu, jsou právě šikana a kyberšikana. Nejprve si uvedeme rozdíly mezi těmito podobnými pojmy a poté si více rozebereme pojem kyberšikana, který souvisí s tématem sociálních sítí. „Slovo šikana je odvozeno z francouzského *chicane*, což znamená zlomyslně a zbytečně týrat, sužovat, pronásledovat a opakovaně vyžadovat nesmyslnou činnost." (Procházka, 2012, s. 158).

„Šikana je jakékoli chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat jinému člověku, případně skupině lidí, ohrožovat je nebo zastrašovat. Zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí, tak i útok slovní v podobě vydrání, nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování." (Hulanová, 2012, s. 38).

Kyberšikanu definuje ve své knize i Ševčíková a kolektiv, 2014, s. 121, kde používá definici, kterou navrhla Price spolu s Dalglishem a která zní následovně: „Kyberšikana je kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana i kyberšikana zahrnuje opakované jednání a nepoměr sil

mezi agresorem a obětí." Kyberšikana může mít různé způsoby a komunikační technologie, kterými je možné ji realizovat. Mezi ně patří např. webové stránky, sociální sítě, instant messaging, e-mail, chat, blog, ale i prostřednictvím SMS či MMS zpráv.

Ševčíková a kolektiv, 2014, s. 128, ve své knize také uvádí aktéry kyberšikany. Tyto aktéry lze rozdělit do třech skupin. Hovoříme o obětech, agresorech a o přihlížejících. Kyberšikanu tak můžeme brát jako skupinový fenomén. „Projevy šikany na sociálních sítích mohou zahrnovat například ubližující komentáře (k fotografiím, statusům aj.), úpravu a zveřejňování fotek nebo zveřejňování osobních informací. Na sociálních sítích se pak takovýto obsah bleskově šíří v rámci sociálních kruhů, na kterých oběti záleží (například jsou pro ni referenční skupinou). Stejně tak může v rámci sociálních sítí snadno dojít k vyloučení a ostrakizaci – oběť je vyloučena ze skupin a událostí, smazána ze seznamu přátel a podobně" (Černá, 2013, s. 28).

Charakteristickou vlastností šikany jako takové je její opakovatelnost a nerovnost sil agresora a oběti.

Oběti se dělí na čtyři typy, u klasické šikany se popisují pouze první dva typy. První typ jsou oběti slabé, zranitelné, které představují snadný cíl a nazýváme je jako tzv. pasivní oběti. Druhý typ jsou oběti, které agresí u jiných vyvolávají. Tito lidé jsou často nepřátelští, agresivní, impulzivní nebo mohou trpět hyperaktivitou. Za třetí typ jsou považováni agresori, kteří se sami dostanou do pozice oběti. Tzn. že lidé, kteří zjistí, že dotyčný někoho šikanuje, se ho zastanou a začnou vyvíjet tlak na agresora, v tomto případě už oběť. Čtvrtým typem jsou lidé, kteří mohou zaujímat dobré postavení nebo naopak žádným zásadním způsobem nevyčnívají. U těchto obětí často dochází ke zneužití osobních informací, které jsou na internetu zveřejněny dotyčnými.

Agresory se mohou stát lidé, kteří mohou být silní fyzicky, ale slabší v sociálních dovednostech. Často se také setkáváme s případy, kdy je agresor v kolektivu oblíbený a své postavení si tak upevňuje právě pomocí šikany, která se pro něj zdá jako nejjednodušší prostředek pro udržení této oblíbenosti. Specifickým znakem agresorů, ať už šikany tradiční, či kyberšikany, je nižší míra empatie. Hlavním motivem, který vede agresora k takovému jednání je právě anonymita.

Šikanu či kyberšikanu velmi ovlivňují i lidé, kteří se jí jakýmkoliv způsobem zúčastňují. Stačí pouhé přihlížení tomuto jevu. Na těchto lidech závisí jak se dál bude situace vyvíjet.

Zda lidé nějakým způsobem tomuto jevu zabrání nebo naopak budou jen nečinně přihlížet a prakticky podporovat tento jev.

3.2 Kybergrooming

„Termín kybergrooming označuje chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce. (Kopecký a Krejčí, 2010, s. 14)

Tento druh násilí se projevuje manipulativním chováním. Podle Kopeckého existují různé etapy, jak si agresor svou oběť získá. Nejprve se agresor snaží v dítěti vzbudit důvěru tím, že s ním komunikuje a snaží se mu tak předcházet tím, že chápe jeho pocity a následně se ho pokusí izolovat od okolního světa. Následuje prohloubení důvěry koupí různých dárků a budováním přátelského a důvěryhodného vztahu. Díky tomuto procesu agresor vzbudí v dítěti emoční závislost, dítě se pak se svými problémy raději svěří jemu, než např. rodičům, či kamarádům. Další fází je pak osobní setkání a následné sexuální obtěžování, či zneužití dítěte.

„Kybergroomer se vyznačuje neobyčejnou trpělivostí. Dokáže s dítětem komunikovat i několik měsíců, a pokud to situace vyžaduje, tak i déle. Schůzku v reálném světě si s dítětem dojednává až ve chvíli, kdy si je jeho důvěrou k sobě samému zcela jistý.“ (Hulanová, 2012, s. 55).

Podle statistik se mezi nejčastější oběti kybergroomingu řadí dívky ve věku 13-17 let. Často dochází také ke zneužívání dětí předškolního věku a žen jakéhokoliv věku.

Tyto činy, které jsou páchany na dětech ve značném množství ovlivňují i jejich budoucí životy. Nejen že ovlivňují jejich psychickou stránku osobnosti, ale také se mohou projevit v jejich chování. Tyto oběti mohou být vystrašené a zamlklé nebo naopak může dojít k páchání stejné trestné činnosti na jiných.

Podle různých výzkumů se ukazuje, že pachateli jsou často lidé, kteří děti znají nebo jsou s nimi dokonce v příbuzenském vztahu.

3.3 Kyberstalking

Pojem "stalking" je mnoha lidem známý. „Stalking (lov, pronásledování) je termín, který označuje opakované a stupňované obtěžování, které může mít řadu různých forem a růz-

nou intenzitu. Pronásledovatel svou oběť například bombarduje SMS zprávami, e-maily, telefonáty či "dárky", jež oběť nechce. Ve spojení s využitím ICT u útočníka hovoříme o termínu cyber-stalking" (Kopecký, 2010, s. 3). Jedná se tedy o pronásledování, či sledování nějakého člověka. Pokud budeme hovořit o stalkingu, který se děje prostřednictvím internetu, v tzv. kyberprostoru, pak hovoříme o kyberstalkingu. Samozřejmě tento pojem je velmi podobný klasickému stalkingu. Jedná se tedy o pronásledování, či sledování nějakého člověka, či více lidí, prostřednictvím internetových stránek. "Kyberstalking je opakované obtěžující a výhružné chování prostřednictvím internetu nebo jiných elektronických prostředků komunikace" (Hulanová, 2012, s. 69).

„Pachatel oběť při stalkingu pronásleduje, omezuje a obtěžuje" (Eckertová a Dočekal, 2013, s. 67). Člověk, který je právě pronásledovatelem se nazývá kyberstalker. Kyberstalkeri byli rozděleni nejprve do tří kategorií, ke kterým byla později přidána i kategorie čtvrtá. Autorem tohoto rozdělení je Michael Zona se svými kolegy a toto rozdělení spočívá ve vztahu pachatele a jeho oběti. Tyto kategorie jsou následující. První je prostá posedlost (obsese). Tento typ patří mezi nejčastější a je založen na společném vztahu. Kyberstalker se tak může snažit o obnovení dříve zaniklého vztahu, nebo chce dotyčnému prostě znepríjemnit jeho život. Druhým typem je milující posedlost. V tomto případě neexistoval v minulosti mezi kyberstalkerkem a obětí žádný vztah, typickým příkladem je zde pronásledování známých lidí. Třetím typem je erotomanie (erotomaniac), která se od předchozího typu liší tím, že stalker má pocit, že je jeho oběť do něj zamilovaná a miluje jej. Posledním typem je syndrom falešné viktimizace (false victimisation syndrome), který má dva typy obětí. První jsou lidé, kteří svou viktimizaci pouze předstírají v souvislosti s pomstou, či touhou po pozornosti. Druhým typem jsou lidé, u kterých byl nějakým způsobem kontakt s realitou narušen, nebo došlo zcela ke ztrátě tohoto kontaktu. S tímto typem souvisí psychické poruchy.

Kyberstalking můžeme rozdělit na přímý a nepřímý. „Přímý kyberstalking např. zahrnuje používání mobilních telefonů a e-mailu pro odesílání zpráv s obsahem nenávisti, nemravností, hrozeb či zastrašování" (Hulanová, 2012, s. 70). Jedná se tedy o přímý útok kyberstalkera na osobu, kterou si vyhlédl a nějakým způsobem se o ni zajímá. Posílá cíleně zprávy jemu samotnému. Naproti přímého kyberstalkingu pak stojí kyberstalking nepřímý. „Nepřímý kyberstalking zahrnuje používání internetu k zobrazování zpráv plných nenávisti a vyhrožování, anebo je používán k šíření nepravdivých fám o oběti" (Hulanová, 2012, s.

70). Tento typ kyberstalkingu se projevuje zveřejňováním zpráv na webových stránkách, či nějakých diskusních fórech.

Jak Eckertová a Dočekal (2013, s. 67) uvádějí, že stalkeri pochází z různých společenských vrstev a obětí se může stát i bez vlastního zavinění kdokoli. Mullen, Pathé a Purcele, kteří se zabývají forenzní a kriminální psychiatrií, se věnují právě výzkumům spojených se stalkingem. Vytvořili typologii stalkerů, která je následující. Prvním je stalker nazývaný jako odmítnutý pronásledovatel. Druhým typem je hledač intimity. Třetím nekompetentní nápadník. Dále zlostný pronásledovatel a predátorský pronásledovatel. Odmítnutý pronásledovatel je nejčastější typ, jedná se o osoby, které ukončili bližší vztah s obětí a snaží se tak získat usmíření s dotyčným, nebo naopak se mu nějakým způsobem pomstít. Hledač intimity má za cíl navázat kontakt a následně bližší vztah s osobou, kterou si vyhlédl. Má za to, že osoba po které touží jeho city opětuje. Nekompetentní nápadník je typ, který se snaží navázat kontakt a ukázat tak svou atraktivitu často děsivým a nepříjemným způsobem. Sociální dovednosti tohoto člověka jsou velmi nízké. Nejde o to najít lásku, jako u předchozího typu, ale pouze se s někým dostat do kontaktu a případně jít na rande. Cílem zlostného pronásledovatele je vyvolat u své oběti strach a vykonat odplatu. Svých činů si je agresor dobře vědom. Predátorský pronásledovatel sleduje svou oběť za cílem sexuálního napadení. Je spojen s voyerstvím.

Výše uvedené řádky hovoří o lidech, kteří páchají trestné činy. Kyberstalkeři jsou velmi nebezpeční. Avšak tato situace má i druhou stranu. Proti útočníkům jsou postaveny oběti jejich činů. Proto se na ně podíváme.

Největší počet obětí kyberstalkingu zahrnují ženy, avšak jsou doloženy i případy, kdy se obětí útočnicka stávají muži a stalkerem pak ženy. Zpravidla bývají oběti stalkera svobodné. Snadnou obětí se stávají lidé, kteří jsou na sociálních sítích noví. Většina obětí útočnicka, který je na druhé straně sítě, neznají. V druhém případě se pak jedná právě o osoby, se kterými byl ukončen předchozí vztah a obtěžování se spolu s uplynulým časem zvyšuje.

„K běžným emocionálním následkům patří deprese, úzkost, ztráta sebeúcty, stud beznadějí a pocit zranitelnosti, které mohou přetrvávat dlouho po skončení pronásledování. Mnoho obětí se cítí být neustále ve střehu, jsou velmi zranitelné, cítí, že svět kolem sebe nemají pod kontrolou, žijí v neustálém stresu a úzkosti" (Hulanová, 2012, s. 81).

Pro oběti kyberstalkingu je velmi náročné se vyrovnat s takovými zkušenostmi. Jednání stalkerů je totiž dlouhodobou záležitostí. Lidé jsou pak v obavách, zda se situace může

opakovat a to se odráží i na jejich vztazích s ostatními lidmi. Ať už s těmi, kteří jsou součástí jejich života dlouhodobě, nebo s těmi které potkávají, poznávají a stávají se tak nově součástí jejich života.

„U oběti se také může zhoršit duševní stav, kdy se u ní mohou objevit diagnózy jako posttraumatická stresová porucha, deprese a různé úzkostné poruchy. Objevují se poruchy spánku, nadměrná bdělost, ale také sebevražedné myšlenky či pokusy o sebevraždu" (Hulanová, 2012, s. 81-82).

Je tedy velmi důležité věnovat pozornost intervenci. Tak jako u všech obětí, i u obětí kyberstalkingu je velmi důležité minimalizovat následky počínání stalkera.

3.4 Dětská pornografie

V knize od Hulanové nalezneme definici, kterou zformuloval Jiří Dunovský. Ten tady hovoří, že „dětská pornografie je jakékoliv zpodobnění dítěte účastnícího se skutečné nebo předstírané explicitní sexuální aktivity, ať už je toto zpodobnění provedeno jakýmkoliv způsobem, a rovněž tak jakékoliv zpodobnění sexuálních orgánů dítěte určené primárně k sexuálnímu účelům".

Dětská pornografie existovala dříve, než internet. Nicméně je pravda, že díky němu dochází k jednoduššímu šíření, než kdy dříve. Jedním z hlavních zdrojů, který napomáhá pachatelům pořizovat tyto snímky je webkamera, která se v dnešní době vyskytuje na každém notebooku. Pachatelé vědí jak mají nalákat děti. Jednou z metod je, že pachatel si zřídí webovou stránku, na které se vyskytují obrázky pohádkových hrdinů. Na těchto stránkách pak pachatel nabídne dětem odkaz na nějakou hru, či na nějaké jiné fotografie, a jakmile je dítě otevře, dotyčný na druhé straně sítě díky němu nainstaluje do počítače program, díky kterému může webkameru ovládat na dálku. Je tedy velmi snadné získat přístup k někomu cizímu. Musíme být tedy velmi obezřetní a dávat si pozor, jaké odkazy otevírají nejen děti, ale i my samotní.

Existuje mezinárodní asociace internetových horkých linek. Tato asociace se nazývá INHOPE a je zde možné nahlásit nelegální obsahy internetových stránek. Dokonce i u nás existuje horká linka. Jedná se o linku, která funguje díky Nadaci Naše dítě, a které úzce spolupracuje s Policií ČR. Byla založena roku 2007. Když přijme hlášení o nelegálním obsahu, nejprve jej vyhodnotí a pak tyto obsahy předává právě asociaci INHOPE.

Tak jako u výše uvedených druhů zneužívání v souvislosti s internetem, i u dětské pornografie si zkusíme popsat pachatele, respektive uživatele. Existují uživatelé, kteří se aktivně nepodílí na zneužívání dětí. Jsou to uživatelé, kteří mají k dispozici stránku s dětskou pornografií, nicméně se na zneužívání osobně nepodílejí. Pravdou však je, a tu nám podkládají dřívější studie, že přibližně 1/4 uživatelů, kteří mají k dětské pornografii přístup, mají současně zkušenosti i s fyzickým zneužíváním dětí. Jsou to také uživatelé, kteří pocházejí z různých socioekonomických vrstev a prostředí. Zase zde můžeme hovořit o výzkumech. Podle nich jsou totiž pachatelé z velké části muži. Často jsou to také lidé, kteří jsou zaměstnaní, mají vysokoškolské vzdělání a jejich IQ dosahuje vyšší úrovně. „Lidé kteří jsou jakýmkoliv způsobem spojeni s dětskou pornografií, se velmi často sdružují do skupin, v rámci kterých si vyměňují nelegální materiály. Je pro ně jednodušší sdílet materiály v rámci skupiny, která jim nabízí i určité bezpečí protože je velmi těžké do ní proniknou zvenčí“ (Hulanová, 2012, s. 65). Omylem je, že spousta pedofilů vyhledává jen fotky s erotickou tematikou. Pravdou je, že těmto lidem stačí obrázek dítěte v jakékoliv obyčejné situaci. Zde se dostáváme ke klasickému scénáři dnešní doby. Rodiče sdílí na webových stránkách fotografii svého dítěte, aby se pochlubilo jak roste a pachatel si tuto fotografii stáhne. Je tedy důležité dbát na bezpečnost dětí.

V souvislosti s dětskou pornografií je důležité si říct, jaké dopady může mít na oběti, kterých se týká. Je sice pravda, že děti nejsou zneužívány fyzicky, ale i tak se mohou projevit psychické a sociální následky. Problémem je, že tyto materiály jsou trvalé a jsou již navždy zachovány. Studie obětí ukazují, že děti které byly zneužity mohou pociťovat stres, somatické příznaky, ale spousta z nich má i problémy fyzické. Je tedy velmi důležité klást důraz na intervenci těchto obětí.

3.5 Další rizika

V dnešní době internetu dochází k mnohem většímu množství napadení. Pokládám za důležité zmínit několik níže uvedených. Některé z nich se sice ne zcela dotýkají dětí, ale jsou velmi nebezpečné a mohou mít velmi negativní vliv na naše životy.

3.5.1 Sexting

Sexting, český název sextování je pojem který spojuje dvě slova - sex a textování. „Sexting označuje zasílání, či sdílení vlastních odhalených fotografií, videozáznamů nebo textů (např. sms, e-mailů) s erotickým a sexuálním podtextem, prostřednictvím moderních ko-

munikačních technologií" (Eckertová a Dočekal, 2013, s. 68). Hulanová, 2012, s. 62, hovoří o tom, že tyto záznamy jsou pak často zveřejněny na internetu. Tento druh obtěžování se stává mezi lidmi, kteří spolu měli nějaký vztah v minulosti. Současně je sexting považován za čin, který napomáhá a umožňuje lidem šířit dětskou pornografii.

3.5.2 Phishing

Phishing z anglického fishing, neboli rybaření. Jak název rybaření napovídá jedná se o hození návnady mezi uživatele e-mailové komunikace. "Phishing je podvodná technika používaná na internetu k získávání citlivých údajů (hesla, čísla kreditních karet, apod.) od obětí útoku (Hulanová, 2012, s. 104). Jedná se o techniku, díky níž pachatelé získávají např. čísla účtů a hesla k internetovému bankovníctví. Prostřednictvím e-mailu pachatelé rozešlou zprávu, která se tváří jako oficiální zpráva od banky, jakmile oběť otevře tento odkaz, zobrazí se mu přihlašovací stránka jeho banky. Pokud zadá své údaje, zobrazí se pachateli na druhé straně sítě, a ten má pak volný přístup k jeho bankovnímu účtu.

3.5.3 Pharming

Pharming, překládáno jako farmaření se týká také podvodné aktivity, která je o něco dokonalejší, než phishing. Funguje na stejném principu jako phishing, nicméně je velmi složité ho odhalit. „Pharming označuje manipulativní postupy, které mají přimět uživatele, aby útočníkovi sdělil své osobní údaje“ (E-bezpečí, 2014). Není třeba aby oběť otevřela nějaké falešné odkazy, stačí zkrátka zadat do vyhledávače na webových stránkách požadovanou adresu a automaticky se otevře stránka podvodná, díky níž získají pachatelé vaše údaje.

4 PREVENCE

Tak jako u většiny činností, které neodmyslitelně patří k životu člověka, je i při užívání internetu nutné dávat velký důraz na prevenci - ať se jedná o dospělé, či děti. Každý z rodičů chce svému dítěti dopřát to nejlepší. Většina dnešních dětí si už ani nedovede představit život bez mobilních telefonů, tabletů, notebooků a samozřejmě s nimi spojeným internetem. Právě tady se pozastavujeme nad tím, že právě rodiče jsou ti, kteří dovolují svým dětem vlastnit výše uvedená zařízení a využívat je k navštěvování internetu. Pokud dítěti dovolíme používat internet, měli bychom si uvědomit, že děti jsou velmi učenlivé a vědí, na jakých webových stránkách se mohou se svými vrstevníky spojit. Proto by měl každý z rodičů vědět, jaká opatření použít, aby se jeho dítě nestalo obětí některého z trestných činů. „Internet je světem, ve kterém platí pravidla odlišná od pravidel nevirtuálního světa. Pokud se chceme na internetu chovat co nejvíce bezpečně, chovejme se tam tak, jak se chováme i v běžném světě. Uvědomme si, že jakákoli chyba, kterou v komunikaci na internetu učiníme, může mít daleko větší důsledky, než by měla v běžném "reálném" světě" (Kopecký, 2014).

4.1 Rodičovská kontrola

Každý z rodičů by měl být informován o tom, na jakých webových stránkách se jeho dítě pohybuje a čím se na nich zabývá. To jak usměrňovat děti při pohybu na internetu nám ve své knize popisuje Ševčíková a kol., 2014, s. 165. Jedná se o taxonomii, která vznikla v rámci projektu EU Kids Online.

Prvním typem, jak můžeme usměrňovat naše děti je tzv. aktivní mediace neboli spoluzívaní. Aktivní mediací se rozumí komunikace mezi dítětem a rodičem a současně také společné procházení internetu. Druhým typem je aktivní mediace bezpečného internetu. Jedná se o rozhovor rodiče a dítěte, přičemž rodič je ten, kdo poučí dítě o správném používání internetu a vysvětlí mu, jak by se měl správně zachovat, pokud narazí na něco, co se mu bude zdát špatné. Třetím typem je restriktivní mediace, která se projevuje tím, že rodič zkrátka zakáže dítěti používat některé stránky. Dále jde o kontrolu, neboli monitoring, kdy rodič zpětně, pomocí historie, sleduje jaké stránky jeho dítě navštívilo. Posledním typem je pak technická mediace, která spočívá v tom, že rodiče zablokují stránky, které nechtějí aby jejich dítě navštěvovalo a můžou nastavit délku času stráveného na internetu.

„Se vzrůstající zkušeností rodičů rostou všechny typy mediací. Jednoznačně to ale platí pro aktivní mediaci bezpečného internetu, který s jistotou rodičů strmě stoupá. Lze předpokládat, že zkušenější pečující osoby jsou rovněž lépe informovány o online rizicích, což jim umožňuje tento typ mediace uplatňovat" (Ševčíková a kol., 2014, s. 166).

„Preference rodičovské mediace je rovněž ovlivněna i charakteristikami dítěte - nejvýrazněji věkem. Je patrné, že všechny typy rodičovských mediací s věkem klesají" (Ševčíková a kol., 2014, 166).

Rodiče by měli dítě nabádat k několika velmi důležitým věcem. První z nich je, aby dítě v žádném případě nesdělovalo na sociálních sítích svou adresu, telefonní číslo, čísla rodičů, adresu školy a hlavně ne lidem, se kterými se děti seznámili prostřednictvím sociálních sítí. Je důležité si uvědomit, a mělo by to vědět i dítě, že informace, které se dostanou na internet jsou dostupné pro více lidí. Dalším důležitým bodem je, aby dítě v žádném případě neposílalo své fotky a aby neprozrazovalo své heslo vůbec nikomu. Poučit dítě bychom měli i o osobních schůzkách, tzn. dítě by si nemělo domlouvat schůzky s někým, koho zná pouze prostřednictvím sociálních sítí a zároveň by dítě mělo informovat rodiče o tom, s kým se schází. Důležitý bod, který je třeba zmínit je, aby dítě nereagovalo na e-maily, které jsou urážlivé, nenávistné a hlavně aby nikdy neotvíralo soubory, které jsou posílány uživateli, které nezná.

Je skutečně velmi důležité, aby rodiče měli přehled o tom, co se děje na internetu a zda není jejich dítě v nebezpečí. Bezpochyby bychom jako rodiče měli být informováni o službách, které naše děti na internetu využívají. My sami bychom si pak měli najít možná rizika. Hulanová, 2012, s. 109-110, dále uvádí, že je dobré vytvořit si svůj vlastní účet na stejných stránkách a poprosit dítě se zaregistrováním a vysvětlením jak to na stránkách chodí. Velmi důležitá je otevřenost při komunikaci. Dobré také může být znát všechna hesla a účty dítěte. Pokud dítě tráví více času na sociálních sítích je dobré věnovat mu více času a naučit ho se bavit i jinými způsoby, než je právě virtuální komunikace. Nahlášení nelegálního či nevhodného obsahu lze velmi rychle na webových stránkách jako jsou například:

<http://www.internet-hotline.cz/>

<http://www.linkabezpeci.cz/>

<http://onlinehelpline.cz/>

<https://www.e-bezpeci.cz/>

4.2 Desatero bezpečného internetu

V dnešní době existuje na internetu spousta stránek, které pomáhají dětem, ale i dospělým s bezpečností na internetu, nebo pomáhají s řešením již vzniklých problémů. Podle mého názoru je velmi důležité zmínit tzv. desatero bezpečného internetu.

Toto desatero by nám mělo pomoci k prevenci negativních jevů, vyskytujících se na internetu. Mělo by pomoci dětem, naučit se, co je správné a jak by se měly na internetu chovat. Podle webových stránek Bezpečný internet, nám desatero tedy předkládá tato pravidla.

1. Nedávej nikomu adresu ani telefon. Nevíš, kdo se skrývá za monitorem na druhé straně.
2. Neposílej nikomu, koho neznáš svou fotografii a už vůbec ne intimní. Svou intimní fotku neposílej ani kamarádovi nebo kamarádce - nikdy nevíš, co s ní může někdy udělat.
3. Udržuj hesla (k e-mailu i jiné) v tajnosti, nesděluj je ani blízkému kamarádovi.
4. Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy. Ignoruj je.
5. Nedomlouvej si schůzku přes internet, aniž bys o tom řekl někomu jinému.
6. Pokud narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku.
7. Svěř se dospělému, pokud tě stránky nebo něčí vzkazy uvedou do rozpaku, nebo tě dokonce vyděsí.
8. Nedej šanci virům. Neotvírej přílohu zprávy, která přišla z neznáme adresy.
9. Nevěř žádné informaci, kterou na internetu získáš.
10. Když se s někým nechceš bavit, nebav se.

Pokud se každé z dětí, a také každý z dospělých, bude řídit výše uvedenými body, mělo by docházet k menšímu výskytu rizik. Proto bychom měli znovu apelovat na to, že je velmi důležité si své soukromí střežit a zvažovat vícekrát, zda je vhodné a důležité zveřejňovat všechny příspěvky.

5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické části mé bakalářské práce, jsme si uvedli, co je komunikace. Dále jsme pak nahlédli do krátké historie internetu. Popsali jsme si jak se vyvíjel od sítě, která byla jen pro pár vyvolených až po síť, která je dostupná zcela pro každého. Dalším bodem mé práce bylo krátké rozdělení typů sociálních sítí a dále pak vyjmenování těch nejpoužívanější u nás a ve světě.

Bližší jsme si tedy pospali Facebook, který je naprostým fenoménem a využívá jej drtivá většina lidí. Dále jsme jmenovali a napsali pár informací o sociální síti Instagram, Twitter, MySpace a v neposlední řadě, mladší generací oblíbený Snapchat.

Hlavní kapitola mé bakalářské práce pod názvem „Rizika sociálních sítí“ měla za úkol přiblížit nejčastější rizika, která ohrožují všechny uživatele sociálních sítí. Mezi tato rizika patří velmi častá kyberšikana, dále pak kybergrooming a kyberstalking. Za důležité jsem považovala zmínit i dětskou pornografii, která je rovněž velmi nebezpečná. Krátce jsme si pak shrnuli další rizika, mezi které jsme zařadili sexting, phishing a pharming.

V další kapitole jsme se zaměřili na prevenci, která je velmi důležitá. Vyjmenovali jsme si pár typů a rad, jak předcházet výše zmíněným negativním jevům. Součástí je i desatero internetu, která udává krátká a jasná pravidla, jak se na internetu chovat.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUM

Tato část bakalářské práce se zabývá výzkumem, který byl realizován formou dotazníkového šetření na základní škole, u žáků II. stupně. Budou zde popsány cíle, metody, hypotézy a výsledky tohoto šetření.

6.1 Cíle výzkumu

Cíle výzkumu jsem si stanovila podle zvoleného tématu a na základě nich jsem realizovala dotazník. Tyto cíle se tedy týkají informovanosti žáků o sociálních sítích a toho, zda jsou uživateli některých z nich. Zaměřila jsem se na to, zda žáci poskytují informace a osobní údaje veřejně na sociálních sítích. Dále na to, zda si jsou vědomi, jaká rizika může mít zveřejnění takto citlivých informací a zda mají s tímto počínáním nějaké zkušenosti, ať už pozitivní nebo negativní.

Za hlavní cíl tedy považuji zjistit, zda jsou žáci aktivními uživateli sociálních sítí a zda znají rizika, které s sebou sociální sítě nesou.

Za dílčí cíle pak považuji:

1. Zjištění jaké sociální sítě žáci nejvíce používají.
2. Zda si chrání své soukromí.
3. Zda uvádějí pravdivé informace.
4. Zda mají nějaké negativní zkušenosti.

6.2 Výzkumné otázky

Je většina žáků II. stupně uživatelem některé ze sociálních sítí?

Mají žáci II. stupně přehled o rizicích sociálních sítí?

Chrání si žáci II. stupně své soukromí?

6.3 Výzkumný soubor

Svůj výzkumný soubor jsem volila pomocí záměrného výběru. Zvolila jsem si nejprve věk žáků, na kterých bych chtěla svůj výzkum realizovat a obeslala základní školy s žádostí o jeho realizaci. Danou školu jsem si vybrala z důvodu velkého množství respondentů a z důvodu její dostupnosti a kladného přístupu vedení školy. Výzkum byl realizován na

nejmenované základní škole v okrese Uherské Hradiště. Výzkumu se zúčastnilo celkem 139 žáků II. stupně této ZŠ. V každém ročníku jsou dvě paralelní třídy. Zúčastnilo se celkem 19 žáků z 6. ročníku, 39 žáků ze 7. ročníku, 42 žáků z 8. ročníku a 39 žáků z ročníku 9. Nejmenší počet respondentů byl tedy v 6. ročníku, neboť v den realizace mého výzkumu odjela jedna třída tohoto ročníku na jednodenní školní výlet.

6.4 Metoda výzkumu

Jako metodu pro svůj výzkum jsem zvolila dotazník. Dotazník je metoda, která je velmi rychlá. Druhy položek dotazníku rozdělujeme nejprve podle cíle na kontaktní položky, kterými se snažíme přitáhnout člověka, dále pak kontrolní položky, kde zjišťujeme, zda respondenti odpovídají stále stejně. Další položkou jsou pak položky filtrační, které třídí potřebné a nepotřebné informace. Pro svůj dotazník jsem si vybrala uzavřené položky, což znamená, že respondentům nabízím jasnou možnost výběru. Jen jedna otázka je otevřená, kde žáci vypisují konkrétní odpověď. Výše zvolenou formou zjišťuji nominální data.

6.5 Realizace a výsledky výzkumu

Výzkum byl realizován na II. stupni základní školy. Na výzkumu se podílelo 139 žáků od 6. do 9. ročníku. Každý ročník této základní školy čítá dvě paralelní třídy. V dotazníku byla možnost volby více odpovědí.

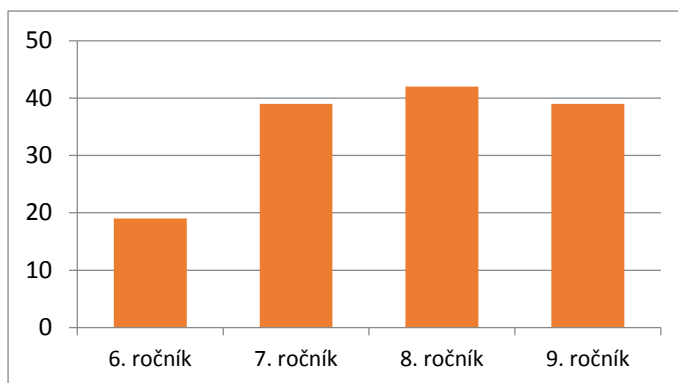
První a druhá otázka mého výzkumu se týkala pohlaví a ročníku, který žáci navštěvují. Tyto dvě otázky jsem spojila do společné tabulky a následně vytvořila grafy, dle četnosti.

Nejprve začneme žáky šestého ročníku. Vzhledem k tomu, že se jedna třída účastnila školního výletu, respondentů tohoto věku bylo nejméně. Jednalo se o jednu třídu, ve které v den mého výzkumu bylo 19 žáků. Přesněji 10 (52,6%) dívek a 9 (47,4%) chlapců.

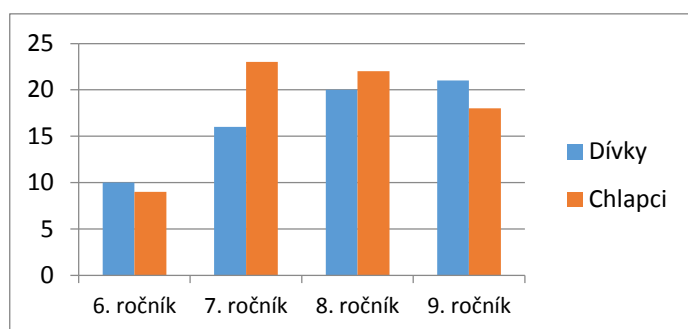
Respondentů ze sedmého ročníku již bylo více. Na výzkumu se podílelo celkem 39 žáků sedmého ročníku, z toho se jednalo o 16 (41%) dívek a 23 (59%) chlapců.

Osmý ročník v den mého výzkumu čítal 42 žáků. Na dotazník odpovídalo celkem 20 (47,6%) dívek a 22 (52,4%) chlapců.

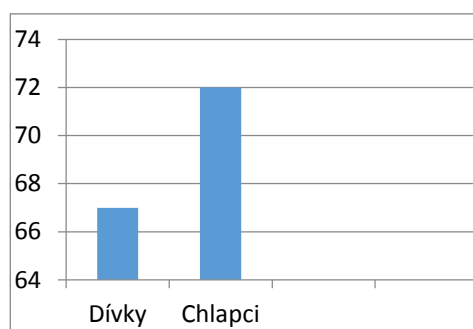
V devátém ročníku se na výzkumu podílelo 21 (53,8%) dívek a 18 (46,2%) chlapců, čili celkový počet žáků byl 39.

Graf 1: Četnost žáků v ročnících.

Graf 2: Počet dívek a chlapců v ročnících.

Graf 3: Počet dívek a chlapců celkem.

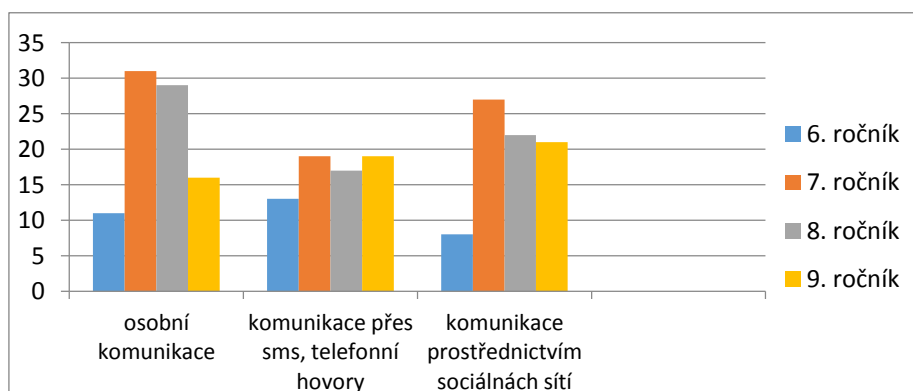
Otázka číslo tři se týkala typu komunikace, kterou žáci upřednostňují. Měli na výběr ze tří možností. První z nich byla, osobní komunikace, druhá komunikace přes sms, či mobilní telefony a jako třetí možnost byla právě uvedena komunikace prostřednictvím sociálních sítí. Odpovědi žáků se lišily v závislosti na věku, respektive na ročníku, který navštěvují. Žáci šesté třídy odpovídali nejčastěji druhou možností, tedy že nejčastěji pro komunikaci s přáteli využívají mobilní telefony a spojují se prostřednictvím sms zpráv a telefonních hovorů. Celkový počet žáků, který odpověděl tímto způsobem byl 13 (68,4%). Druhá nejčastější odpověď u žáků šesté třídy byla osobní komunikace, tuto možnost zvolilo 11 (57,9%) žáků. Jako poslední vychází z výzkumu u takto starých žáků komunikace prostřednictvím sociálních sítí. Tuto volbu využívá 8 (42,1%) dotazovaných respondentů.

Odpovědi respondentů, kteří navštěvují sedmý ročník se o trochu lišily. Zvítězila zde osobní komunikace, kterou zvolilo celkem 31 (79,5%) dotazovaných žáků, druhé místo obsadila komunikace přes sociální sítě s počtem 27 (69,2%) žáků a jako poslední z výzkumu vyšla komunikace prostřednictvím mobilních telefonů, tedy zaslání textových zpráv a telefonní hovory. Tuto možnost zvolilo 19 (48,7%) dotazovaných.

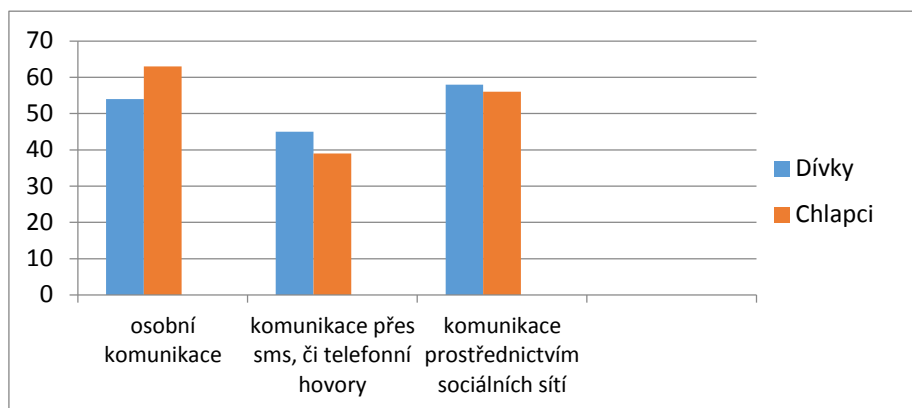
Žáci osmých ročníků nejčastěji volili osobní komunikaci. Celkový počet žáků, kteří svou volbu směřovali na tuto odpověď bylo 29 (69%). O něco méně hlasů dostala odpověď, která upřednostňuje komunikaci prostřednictvím sociálních sítí. Tuto možnost zvolilo 22 (52,4%) dotazovaných. Nejméně voleb padlo na odpověď, která souvisí se zasíláním textových zpráv a telefonních hovorů.

V devátém ročníku se odpovědi žáků lišily od výsledků z předchozích ročníků. Nejvíce voleb získala právě komunikace prostřednictvím sociálních sítí. Tuto odpověď zvolilo celkem 21 (53,8%) žáků z ročníku. Dalším typem využívané komunikace, byla komunikace prostřednictvím sms zpráv a mobilních hovorů, kterou zvolilo 19 (48,7%) dotazovaných žáků. Komunikaci tváří v tváří, tedy osobní komunikaci zvolilo 16 (41%) respondentů.

Další bodem, kterým se budeme zabývat jsou odpovědi z hlediska pohlaví. Začneme tedy odpověďmi dívčích respondentů. Zde byla volba odpovědí poměrně vyrovnaná. Dívky odpovídali následujícím způsobem. Osobní komunikaci upřednostňuje 54 (80,6 %) dívek, komunikaci přes textové zprávy zvolilo 45 (67,2%) dívčích respondentů. Komunikace prostřednictvím sociálních sítí měla největší počet možností, tedy 58 (86,6%). Nicméně pokud srovnáme komunikaci osobní a prostřednictvím sociálních sítí, není zřejmý nějaký markantní rozdíl. Chlapci odpovídali následujícím způsobem. Osobní komunikaci zvolilo 63 (87,5%) dotazovaných chlapců. Dále pak chlapci volili komunikaci prostřednictvím sociálních sítí. Tuto možnost zvolilo 56 (77,8%) z jejich celkového počtu. Nejméně voleb získala komunikace přes textové zprávy a mobilní hovory, kterou zvolilo 39 (54,2%) chlapců.

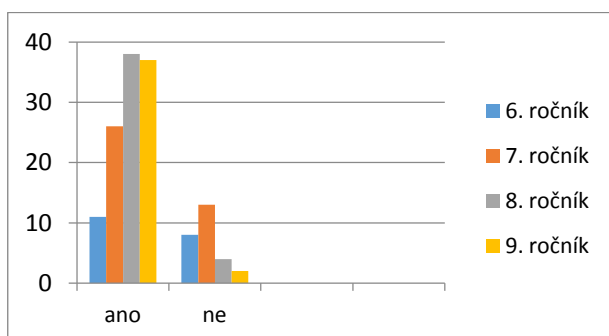
Graf 4: Druh komunikace, kterou žáci upřednostňují v závislosti na věku.

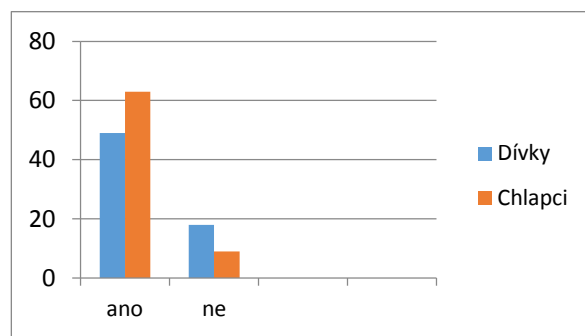
Graf 5: Druh komunikace, kterou žáci upřednostňují v závislosti na pohlaví.

Otázka číslo čtyři, která zněla "Jsi uživatelem nějaké sociální sítě?" měla pouze dvě volitelné odpovědi. Těmi byly samozřejmě ano, či ne. Nejprve si řekneme o žácích šesté třídy. 11 (57,9%) respondentů zde odpovědělo, že jsou uživatelem sociální sítě, 8 (42,1%) z nich není uživatelem žádné sociální sítě. Celkový počet žáků, kteří jsou uživateli sociálních sítí ze sedmého ročníku je 26 (66,7%). Počet žáků, kteří sociální sítě nemají je pak 13 (33,3%). V osmém ročníku je již rozdíl v počtu respondentů výrazný. Celkem 38 (90,5%) žáků z tohoto ročníku je připojeno k sociálním sítím a pouze 4 (9,5%) z nich nejsou na žádnou ze sociálních sítí připojeni. Totéž platí i o žácích devátého ročníku, zde je uživatelem sociálních sítí 37 (94,9%) žáků a pouze 2 (5,1%) z celkového počtu, žádné sociální sítě nevyužívají.

V závislosti na pohlaví pak můžeme hovořit o následujících číslech. Odpověď ano zvolilo celkem 49 (73,1%) dotazovaných dívek a 63 (87,5%) dotazovaných chlapců. Na druhé straně odpověď ne zvolilo 18 (26,9%) dívek a 9 (12,5%) chlapců.

Graf 6: Četnost uživatelů sociálních sítí v závislosti na věku.

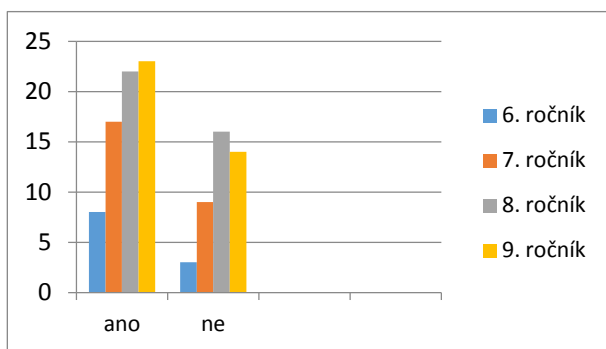

Graf 7: Četnost uživatelů sociálních sítí v závislosti na pohlaví.

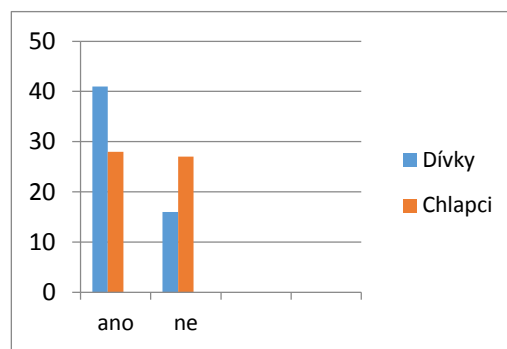
Otázka číslo pět, která nabízela také možnost ano, ne, jako předchozí, zněla, zda rodiče vědí, že jsou jejich děti uživateli sociálních sítí.

Žáci šesté třídy odpověděli následujícím způsobem. Celkem 8 (72,7%) z nich své rodiče informují a pouze 3 (27,3%) z nich uvedli, že rodiče nevědí o jejich připojení k sociálním sítí. V sedmém ročníku zvolilo odpověď ano 17 (65,4%) respondentů a odpověď ne 9 (34,6%) respondentů. Žáci osmého ročníku pak uvádějí, že 22 (57,9%) z nich mluvilo s rodiči a ti vědí, že používají sociální sítě a 16 (42,1%) z nich pak tuto skutečnost rodičům nesdělilo. V devátém ročníku byly volby odpovědí následující. Ano zvolilo 23 (62,2%) dotazovaných a odpověď ne 14 (37,8%) dotazovaných.

Co se týče pohlaví, pak 41 (71,9%) dívek informuje své rodiče o tom, že jsou uživateli sociálních sítí. Na druhé straně pak tento fakt sděluje rodičům 28 (50,9%) chlapců.

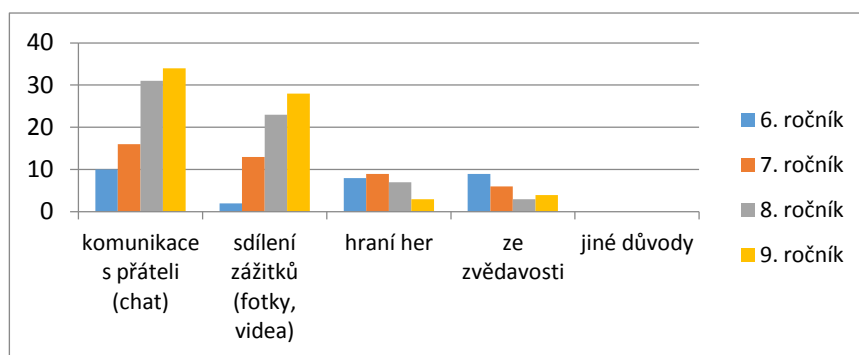
Graf 8: Informovanost rodičů v závislosti na věku.

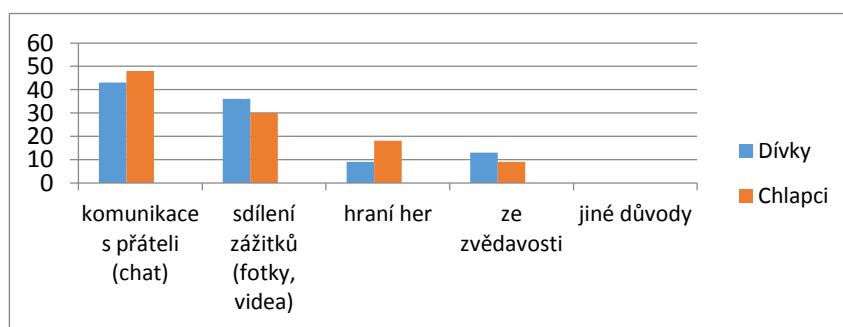
Graf 9: Informovanost rodičů v závislosti na pohlaví.

Šestá otázka „Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem sociálních sítí?“ měla následující možnosti výběru. Tou první byla komunikace s přáteli (chat), druhá sdílení zážitků (fotek, videí), třetí hraní her, čtvrtá ze zvědavosti (ostatní přátelé jsou uživateli) a pátá možnost byla otevřená odpověď, kde mohli žáci napsat jiný důvod. Rovnou můžeme zmínit, že možnost kde mohli žáci vypsát jiný důvod, ne zvolil nikdo z dotazovaných respondentů. Nejprve si opět uvedeme odpovědi žáků 6. třídy. První volbu, tedy odpověď komunikace s přáteli, zvolilo 10 (90,9%) žáků šesté třídy. Ke sdílení zážitků používají sociální sítě pouze 2 (18,2%) respondenti. Pro hraní her využívá sítě 8 (72,7%) žáků a ze zvědavosti se jich přihlásilo 9 (81,8%). Žáci sedmého ročníku pak odpovídali následujícím způsobem. Pro komunikaci používá sítě 16 (61,5%) dotazovaných, pro sdílení svých zážitků se stalo uživateli celkem 13 (50%) žáků. Celkem 9 (34,6%) dotazovaných ze sedmého ročníku uvádí, že hraje hry a 6 (23,1%) z nich se přihlásilo jen ze zvědavosti. V osmém ročníku pak pře-

važuje odpověď, která se týká komunikace s přáteli. Tuto odpověď zvolilo celkem 31 (81,6%) dotazovaných. Zážitky pak chtělo sdílet 13 (34,2%) žáků a kvůli hraní her se přihlásilo celkem 9 (23,7%) žáků. 6 (57,8%) z nich, pak udává, že se přihlásili ze zvědavosti. Rovněž v devátém ročníku převažuje vytvoření profilu za účelem komunikace s přáteli. Tuto možnost zvolilo 34 (91,9%) respondentů. 28 (75,7%) žáků zvolilo odpověď pro sdílení zážitků, 3 (8,1%) pak pro hraní her a 4 (10,8%) z čisté zvědavosti. Současně zde také hovoříme o rozdílných odpovědích v závislosti na pohlaví. Celkem 43 (75,4%) dívek zvolilo komunikaci jako hlavní odpověď, 36 (63,2%) dívek používá sociální sítě ke sdílení svých zážitků. Pouze 9 (15,8%) z nich je využívá k hraní her a 13 (22,8%) se připojilo ze zvědavosti. Chlapci označili následující odpovědi. Za účelem komunikace je využívá 48 (87,3%) chlapců, pro sdílení zážitků pak 30 (54,5%) chlapců. Celkem 18 (32,7%) z nich se připojilo kvůli hraní her a 9 (16,4%) ze zvědavosti.

Graf 10: Důvody členství na sociálních sítích v závislosti na věku.

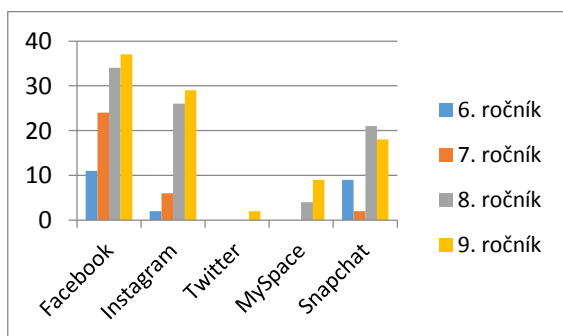

Graf 11: Důvody členství na sociálních sítích v závislosti na pohlaví.

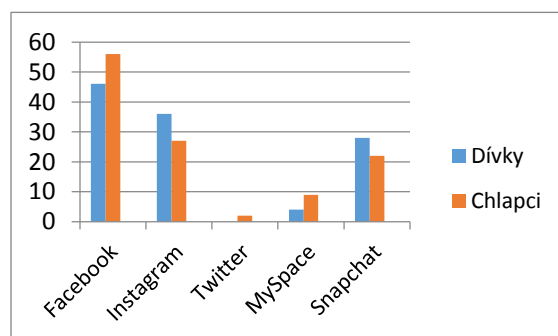
Otázka číslo 7, která se týká zjištění, jakých sociálních sítí jsou žáci uživateli. K vybrání měli poskytnuty odpovědi Facebook, Instagram, Twitter, MySpace, Snapchat, či jiné. Žáci šesté třídy nejčastěji využívají Facebook, tuto možnost uvedlo celkem 11 (100%) žáků, Instagram využívají pouze 2 (18,2%) dotazovaní, Snapchat pak 9 (81,8%) z nich. Twitter a

MySpace nepoužívá ani jeden z dotazovaných respondentů z šesté třídy. V sedmém ročníku je rovněž nejoblíbenější a nejvyužívanější sociální síť Facebook, jeho uživatel je 24 (92,3%) dotazovaných žáků. Instagram pak využívá 6 (23,1%) žáků a 2 (7,7%) z nich používají Snapchat. V sedmém ročníku taktéž nejsou uživatelé Twitteru, ani MySpace. V osmém ročníku se vyskytuje 34 žáků, kteří jsou připojeni k sociální síti Facebook (89,5%), 26 (68,4%) je jich připojeno rovněž k Instagramu a 21 (53,3%) k Snapchatu. V osmém ročníku má poprvé zastoupení i MySpace, který za svou sociální síť označili 2 (5,3%) žáci. Twitter zde nevyužívá nikdo. V devátém ročníku využívají Facebook všichni žáci, celkem tedy 37 dotazovaných (100%). Někteří jsou současně i uživateli jiných sociálních sítí. Na Instagramu je z tohoto ročníku zaregistrováno 29 (78,4%) žáků, 2 (5,4%) pak na Twitteru, 9 (24,3%) na MySpace a oblíbený je také Snapchat, na kterém je připojeno 18 (48,6%) žáků.

Pokud tyto odpovědi vztáhneme na dívky a chlapce zvlášť, pak je na Facebooku registrováno 46 (80,7%) dotazovaných dívek a 55 (100%) chlapců. Instagram pak využívá 36 (63,2%) dívek, chlapci jej využívají o něco méně - 27 (49%). Na Twitteru není ani jedna z dívek, ale jsou zde připojeni 2 (3,6%) chlapci. Oproti tomu MySpace má zastoupení čítající 4 (7%) děvčata a 9 (16,4%) chlapců. Snapchat je pak oblíbenější mezi děvčaty, kterých je zaregistrováno 28 (49,1%), chlapců je zde 22 (40%).

Graf 12: Členství na sociálních sítích v závislosti na věku.

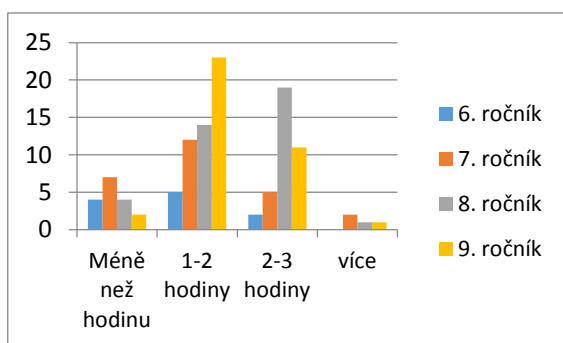

Graf 13: Členství na sociálních sítích v závislosti na pohlaví.

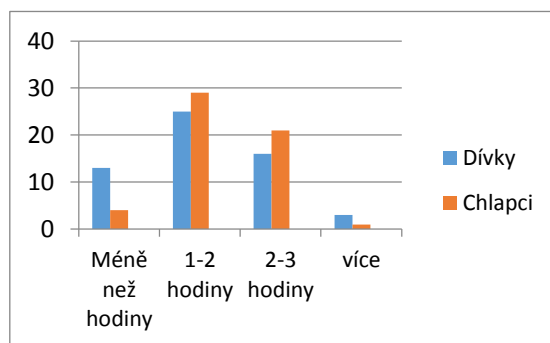
Kolik času trávíš denně na sociálních sítích? To je otázka číslo 8. Na tuto otázku byly čtyři odpovědi. První z nich byla méně než hodinu, druhá pak 1-2 hodiny, třetí 2-3 a poslední z nich byla odpověď více, než předchozí možnosti. V šesté třídě byla nejčastější odpověď druhá, tedy 1-2 hodiny denně, kterou zvolilo 5 žáků (45,4%). Méně než hodinu tráví na sociálních sítích 4 (36,4%) žáci, 2 (18,2%) pak uvedli, že na sítích stráví 2-3 hodiny denně. Odpověď více nevedl nikdo. V sedmých ročnících zvolilo druhou odpověď, tedy 1-2 ho-

diny, také nejvíce dotazovaných, 12 (46,2%) z celkového počtu. Méně než hodinu tráví na sítích 7 (26,9%) žáků. Odpověď 2-3 hodiny byla v sedmém ročníku označena 5x (19,2%) a více než 3 hodiny pak označili 2 (7,7%) dotazovaní. V osmém ročníku nejvíce dotazovaných žáků zvolilo možnost 2-3 hodiny, označilo ji celkem 19 (50%) respondentů. Druhou nejčastější možností zde byla možnost 1-2 hodiny, kterou zvolilo 14 (36,8%) dotazovaných, méně než hodinu tráví na sítích 4 (10,5%) žáci a pouze 1 (2,6%) tam stráví více než 3 hodiny. V devátém ročníku byla nejčastější odpovědí, s četností 23 (62,2%) žáků, odpověď 1-2 hodiny. 11 (29,7%) dotazovaných uvedlo že na sítích tráví celkem 3 hodiny, méně než hodinu zde tráví pouze 2 (5,4%) respondenti a jen 1 (2,7%) žák uvedl poslední možnost, čili více než 3 hodiny.

Méně než 1 hodinu uvedlo ve svých dotaznících 13 (22,8%) dívek a 4 (7,3%) chlapci. Druhou odpověď, tedy 1-2 hodiny uvedlo 25 (43,9%) dívek a 29 (52,7%) chlapců. Celkový počet hodin 2-3 tráví na sítích 16 (28,1%) dívek a 2 (3,6%) chlapci a více než 3 hodiny označili 3 (5,3%) dívky a 1 (1,8%) chlapec.

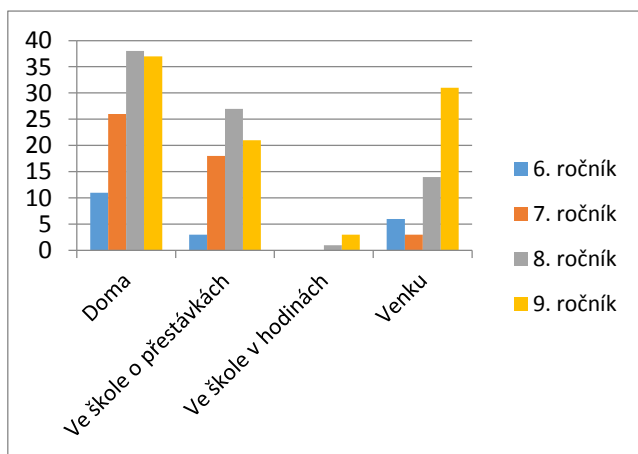
Graf 14: Strávený čas na sociálních sítích v závislosti na věku.

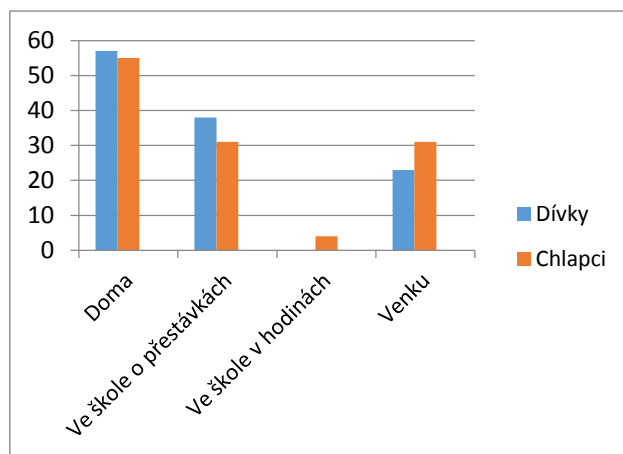
Graf 15: Strávený čas na sociálních sítích v závislosti na pohlaví.

Devátá otázka "Kde se připojuješ na sociální sítě?" přinesla následující výsledky. Z šesté třídy se připojuje doma 11 (100%) dotazovaných, ve škole o přestávkách pak 3 (27,3%) z nich a venku zvolilo možnost 6 (54,5%) žáků. Nikdo neuvedl odpověď „ve škole v hodinách". V sedmém ročníku byla odpověď doma také nejčastější, zvolilo ji 26 (100%) dotazovaných, na druhém místě byla škola o přestávkách s celkovým počtem 18 (69,2%) žáků. V hodinách se nepřipojuje nikdo z nich a venku 3 (11,5%) dotazovaní. Celkem 38 (100%) žáků z osmého ročníku se připojuje doma, 27 (71,1%) z nich ve škole o přestávkách, 14 (36,8%) venku a 1 (2,6%) dotazovaný uvedl, že i ve škole v hodinách. V devátém ročníku rovněž všichni dotazovaní zvolili odpověď doma, čili 37 (100%). Ve škole o přestávce je

jich připojeno 27 (73%), 3 (8,1%) jsou připojeni i v hodinách a 31 (83,8%) z nich se připojí i když tráví čas venku. V závislosti na pohlaví, pak odpovědělo 57 (100%) dívek a 55 (100%) chlapců, že se připojují doma. Ve škole o přestávkách 38 (67,7%) dívek a 31 (56,4%) chlapců. V hodinách pak žádná dívka a 4 (7,3%) chlapci. Venku se na síť připojí 23 (40,4%) dívek a 31 (56,4%) chlapců.

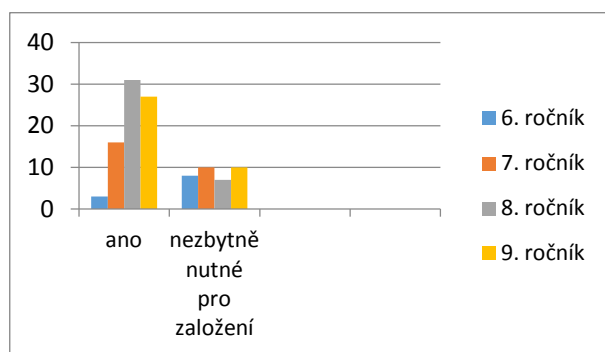

Graf 16: Místa připojení na sociální sítě v závislosti na věku.

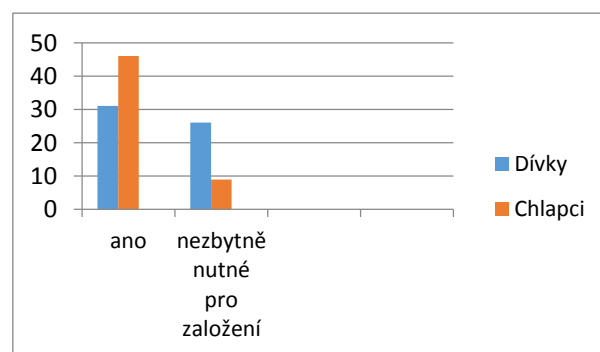

Graf 17: Místa připojení na sociální sítě v závislosti na pohlaví.

Otázka číslo deset kladla dotaz, zda žáci na sociálních sítích sdělují osobní informace. Na výběr byla možnost ano, nebo odpověď, která zněla „pouze nezbytně nutné pro založení“. Odpověď ano zvolili 3 (27,3%) žáci z šesté třídy, nezbytně nutné informace pak zbylých 8 (72,7%). V sedmém ročníku byla odpověď ano častější, zvolilo ji 16 (61,5%) žáků, druhou odpověď pak 10 (38,5%) dalších. V osmém ročníku odpovědělo 31 (81,6%) respondentů ano a 7 (18,4%) dalších zvolilo odpověď druhou - nezbytně nutné. V devátém ročníku pak celkem 27 (73%) žáků sděluje osobní informace a 10 (27%) uvádí pouze nezbytně nutné. Celkem 31 (54,4%) dívek zvolilo možnost ano. Počet chlapců, kteří zvolili tuto odpověď byl 46 (83,6%). Nezbytně nutné informace pak sděluje 26 (45,6%) dívek a 9 (16,4%) chlapců.

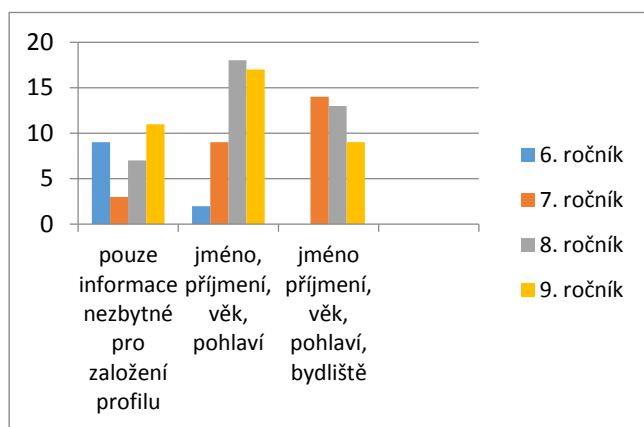

Graf 18: Zveřejňování osobních informací v závislosti na věku.

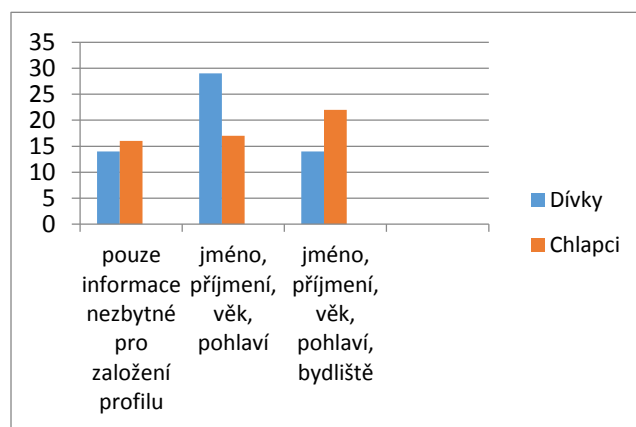

Graf 19: Zveřejňování osobních informací v závislosti na pohlaví.

„Jaké informace o své osobě poskytuješ veřejně pro ostatní?“ je otázka číslo 11. Výběr možností byl následující. První možnost - pouze informace nezbytné pro založení profilu. Druhá možnost - jméno, příjmení, věk pohlaví. Třetí možnost byla pak jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště. Celkem 9 (81,8%) žáků z šesté třídy odpovědělo pouze informace nezbytné pro založení, 2 (18,2%) pak jméno příjmení, věk, pohlaví a třetí možnost nezvolil nikdo. Sedmý ročník volil nejčastěji odpověď jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště - celkem 14 (53,8%) žáků zvolilo tuto možnost. Dále 9 (34,6%) respondentů odpovědělo jméno, příjmení, věk, pohlaví a 3 (11,5%) pouze nezbytné informace. V osmém ročníku byla nejčastější odpověď jméno, příjmení, věk, pohlaví, kterou volilo 18 (47,4%) žáků. 13 (34,2%) pak volilo odpověď jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště. Nezbytné informace pak 7 (18,4%) zbylých. V devátém ročníku odpovědělo 11 (29,7%) lidí, že sdělují pouze nezbytné informace. Celkem 17 (45,9%) sděluje jméno, příjmení, věk a pohlaví. Pouze 9 (24,3%) sděluje i bydliště. První odpověď - pouze nezbytní informace pak volilo 14 (24,6%) dívek a 16 (29,1%) chlapců. Druhou 29 (50,8%) dívek a 17 (30,9%) chlapců. A poslední pak 14 (24,6%) dívek a 22 (40%) chlapců.

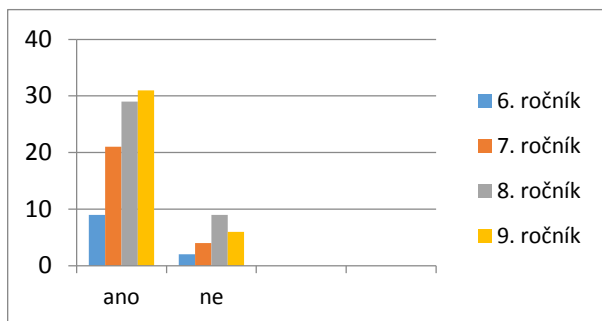
Graf 20: Druh zveřejněných informací v závislosti na věku.

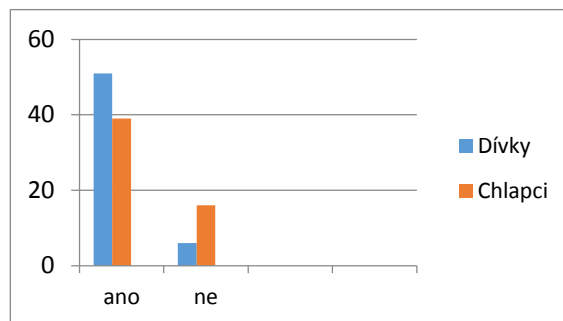
Graf 21: Druh zveřejněných informací v závislosti na pohlaví.

Jsou všechny informace o tvé osobě pravdivé? Otázka číslo 12., kde byla volba odpovědí ano, ne. Celkem 9 (81,8%) žáků z šesté třídy odpovědělo ano, 2 (18,2%) zbylí ne. V sedmém ročníku odpovědělo 21 (80,8%) žáků ano, ne pak 4 (19,2%) další. V osmém ročníku zvolilo volbu ano 29 (76,3%) respondentů a zbylých 9 (23,7%) odpověď ne. Celkem 31 (83,8%) žáků odpovědělo ano v devátém ročníku a 6 (16,2%) uvedlo odpověď ne. Dívky

pak volily nečastěji možnost ano, celkem 51 (89,5%), zbylých 6 (10,5%) odpovědělo ne. Celkem pak 39 (70,9%) chlapců zvolilo odpověď ano a 16 (29,1%) ne.

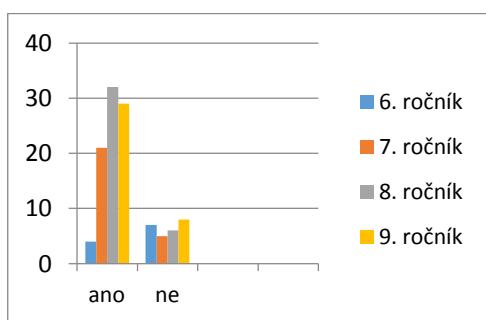

Graf 22: Pravdivost udávaných informací v závislosti na věku.

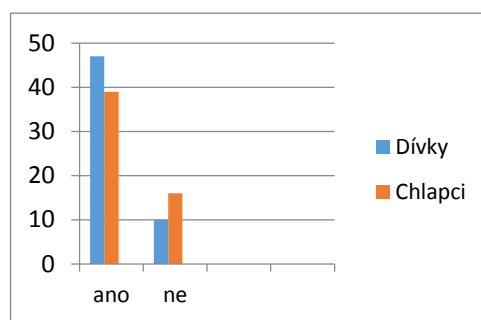

Graf 23: Pravdivost udávaných informací v závislosti na pohlaví.

Otázka číslo 13 zjišťovala, zda respondenti přidávají své fotografie na sociální sítě. V šesté třídě odpověděli celkem 4 (36,4%) dotazovaní ano a 7 (63,6%) ne. V sedmém ročníku již bylo zastoupení odlišné. Celkem 21 (80,8%) dotazovaných žáků odpovědělo ano a pouze 5 (19,2%) ne. Podobně tomu bylo i v osmém ročníku. Odpověď ano zvolilo celkem 32 (84,2%) žáků, zatímco odpověď ne pouze 6 (15,8%). Rovněž v devátém ročníku byla odpověď ano velmi četná. Zvolilo ji 29 (78,4%) žáků, odpověď ne 8 (21,6%). V závislosti na pohlaví pak 47 (82,5%) děvčat zvolilo ano, 10 (17,5%) ne a 39 (70,9%) chlapců zvolilo ano a 16 (29,1%) ne.

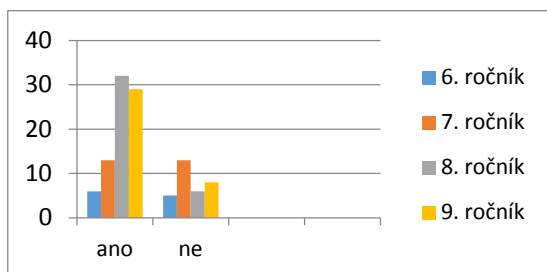
Graf 24: Přidávání fotografií v závislosti na věku.

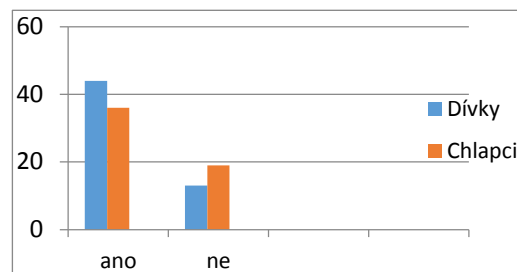
Graf 25: Přidávání fotografií v závislosti na pohlaví.

Otázka čtrnáctá se týkala soukromí. Zjišťovala, zda si respondenti nastavují své soukromí. Zda mají svůj sdílený obsah veřejný, či soukromý. V šesté třídě odpovědělo 6 (54,5%) respondentů ano, 5 (45,6%) pak že si ho nenastavují. V sedmém ročníku se pak vyjádřilo 13 (50%) dotazovaných žáků, že si své soukromí nastavují a stejný počet 13 (50%) odpověděl, že ne. Respondenti osmém ročníku pak zvolili ano v počtu 32 (84,2%) voleb a ne v

počtu 6 (15,8%). V devátém ročníku pak 29 (78,4%) žáků nastavuje své soukromí a pouze 8 (21,6%) z celkového počtu ne. Co se týče dívek, tak 44 (77,2%) si své soukromí nastavuje a 13 (22,8%) ne. Chlapci pak odpověděli 36x (65,5%) ano a 19x (34,5%) ne.

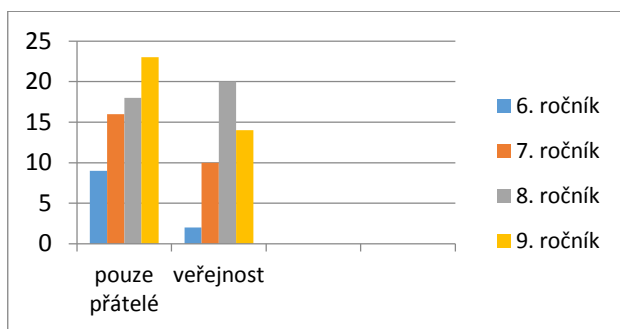

Graf 26: Nastavení soukromí v závislosti na věku.

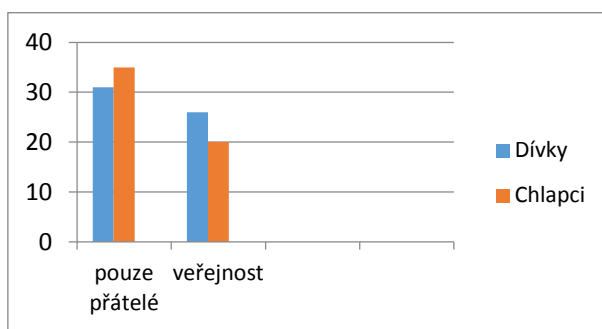

Graf 27: Nastavení soukromí v závislosti na pohlaví.

Kdo tedy může sledovat příspěvky? Patnáctá otázka nabídla možnosti pouze přátelé a nebo veřejnost. Celkem 9 (81,8%) žáků šesté třídy má své příspěvky nastaveny pouze pro své přátele. Pouze 2 (18,2%) mají příspěvky veřejné. V sedmém ročníku má své profily pouze pro přátele 16 (61,5%) žáků a 10 (38,5%) pro veřejnost. V osmém ročníku pak 18 (47,4%) žáků uvádí, že mají své soukromí nastaveno pouze pro přátele a 20 (52,6%) pro veřejnost. Devátý ročník pak odpovídal následovně. Celkem 23 (62,2%) respondentů zvolilo odpověď pouze pro přátele a 14 (37,8%) pro veřejnost. Pouze pro přátele si soukromí nastavuje celkem 31 (54,4%) dívek a 35 (63,6%) chlapců. Pro veřejnost pak 26 (45,6%) dívek a 20 (36,4%) chlapců.

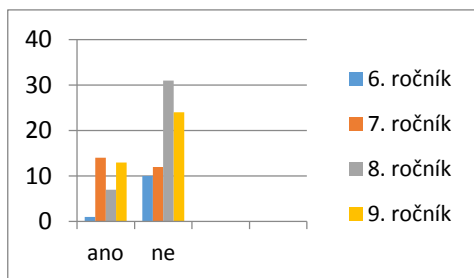
Graf 28: Přístupnost příspěvků v závislosti na věku.

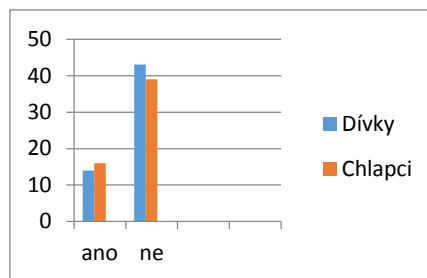
Graf 29: Přístupnost příspěvků v závislosti na pohlaví.

Šestnáctá otázka zjišťovala, zda si žáci přidávají i uživatele, které vůbec neznají. Respondenti z šesté třídy volili odpověď ne nejčastěji. Celkem 10 (90,9%) z nich tak odpovědělo, pouze 1 (9,1%) zvolil odpověď ano. V sedmém ročníku pak byla častější odpověď ano. Celkem 14 (53,8%) žáků odpovědělo ano a zbylých 12 (46,2%) ne. V osmém ročníku se

odpovědi lišily od ročníku předchozího. Celkem 31 (81,6%) žáků zvolilo odpověď ne a jen 7 (18,4%) pak ano. V devátém ročníku byla rovněž nejčastější odpověď ne. Zvolilo ji 24 (64,9%) respondentů a 13 (35,1%) dalších zvolilo ano. Odpověď ano pak zvolilo celkem 14 (24,6%) dívek a 16 (29,1%) chlapců. Ne zvolilo tedy zbylých 43 (75,4%) dívek a 39 (70,9%) chlapců.

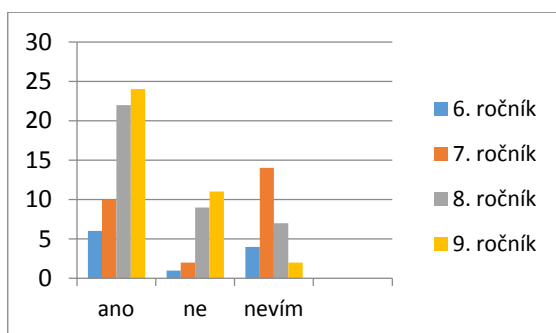

Graf 30: Neznámí přátelé v závislosti na věku.

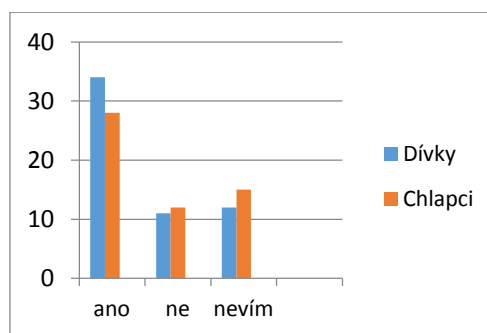

Graf 31: Neznámí přátelé v závislosti na pohlaví.

Sedmnáctá otázka se již týkala rizik sociálních sítí. Zjišťovala, zda si jsou děti vědomi rizik, které sociální sítě nesou. Žáci šesté třídy odpověděli následovně. Odpověď ano zvolilo 6 z nich (54,5%), 1 (9,1%) zvolil ne a zbylí 4 (36,4%) nevědí. V sedmých ročnících pak odpověď ano zvolilo 10 (38,5%) dotazovaných respondentů, ne 2 (7,7%) a zbývající odpověď neví pak největší počet 14 (53,8%). V osmých ročnících se pak odpovědi velmi lišili od předchozích ročníků. Celkem 22 (57,9%) dotazovaných zvolilo možnost ano, 9 (23,7%) ne a jen 7 (18,4%), že neví. V devátých ročnících pak 24 (64,9%) zvolilo možnost ano, 11 (29,7%) dalších ne a pouze 2 (5,4%) dotazovaní nevědí. Ano pak zvolilo celkem 34 dívek a 28 chlapců. Ne 11 dívek a 12 chlapců, neví pak 12 dívek a 15 chlapců.

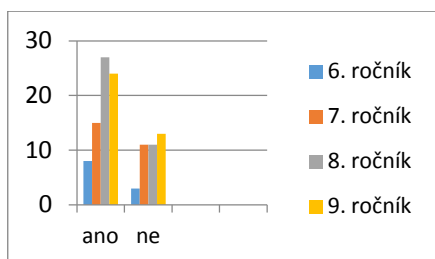
Graf 32: Povědomí o rizicích v závislosti na věku.

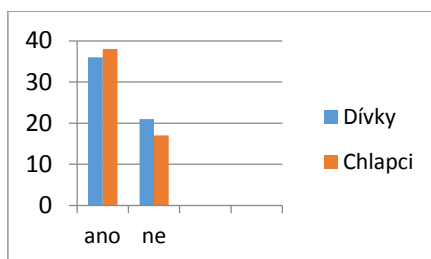
Graf 33: Povědomí o rizicích v závislosti na pohlaví.

Otázka osmnáctá se ptala, zda se žáci snaží nějakým způsobem předcházet rizikům, které sociální sítě obnáší. Celkem 8 (72,7%) žáků z šesté třídy odpovědělo ano, 3 (23,3%) pak zvolili ne. V sedmém ročníku pak poměr ano, ne nebyl nijak markantní. Celkem 15

(57,7%) dotazovaných z tohoto ročníku zvolilo za svou odpověď ano a zbylých 11 (42,3%) ne. V osmém ročníku se již poměr odpovědí lišil. Ano zvolilo celkem 27 (71,1%) žáků, ne pak 11 (28,9%) ostatních. V devátém ročníku byl poměr rovněž rozdílný. Celkem 24 (64,9%) dotazovaných žáků zvolilo odpověď ano, zbylých 13 (35,1%) ne. Dívky pak volily nejčastěji odpověď ano, celkem 36 (63,2%) z nich. Ne pak zbylých 21 (36,8%). Chlapci rovněž odpovídali častěji ano, celkem 38 (69,1%) z nich, zbylých 17 (30,9%) pak ne.

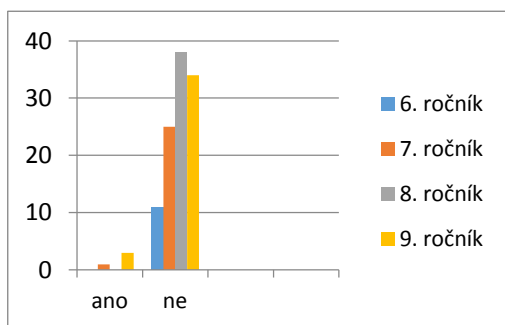

Graf 34: Předcházení rizikům v závislosti na věku.

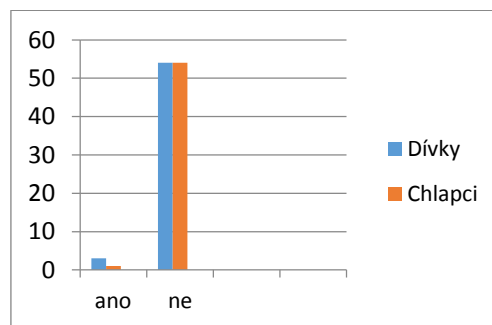

Graf 35: Předcházení rizikům v závislosti na pohlaví.

Máš nějaké negativní zkušenosti se sociálními sítěmi? Tak zněla otázka číslo 19. Žáci šesté třídy nemají ani jednu (100%) negativní zkušenost. V sedmém ročníku se vyjádřil 1 (3,8%) dotazovaný, že má negativní zkušenost, zbylých 25 (96,2%) ne. V osmém ročníku rovněž nemají žádnou (100%) negativní zkušenost. V devátém ročníku jsou již 3 (8,1%) žáci, kteří se potýkali s negativním jevem, zbylých 34 (91,9%) tedy ne. Více negativních zkušeností mají dívky, celkem 3 (5,3%). Chlapci pak pouze 1 (1,8%).

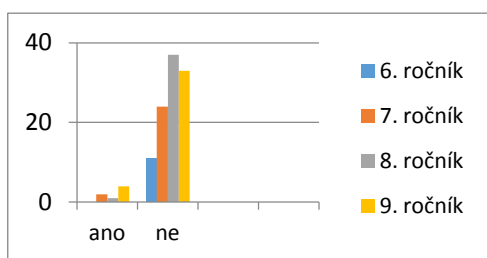
Graf 36: Negativní zkušenosti v závislosti na věku.

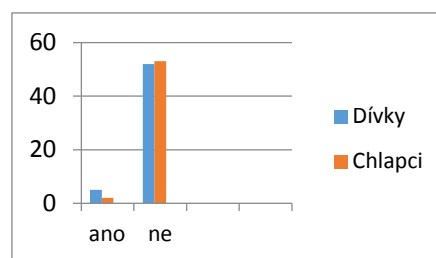
Graf 37: Negativní zkušenosti v závislosti na pohlaví.

Předposlední otázka se zjišťovala, zda žáci vědí jestli měl někdo z jejich přátel negativní zkušenosti se sociálními sítěmi. V šesté třídě se nevyskytnul ani jeden žák (100%), který by věděl o někom ze svých přátel, kdo by měl negativní zkušenosti. V sedmém ročníku pak 2 (7,7%) odpověděli, že vědí o někom z přátel, kdo takovou zkušenost má, zbylých 24

(92,3%) ne. V osmém ročníku je 1 (2,6%) žák, který odpověděl ano, 37 (97,4%) ne. V devátém ročníku jsou pak 4 (10,8%) odpovědi ano, 33 (89,2%) ne. Celkem 5 (8,8%) dívek a 2 (3,6%) chlapci odpověděli ano, zbylých 52 (91,2%) dívek a 53 (96,4%) chlapců odpovědělo ne.

Graf 38: Negativní zkušenosti přátel v závislosti na věku.

Graf 39: Negativní zkušenosti přátel v závislosti na věku.

Poslední otázka byla otevřená, pokud žáci odpověděli v předchozích dvou otázkách ano, měli vypsát o jakou zkušenost se jedná. Nejčastěji to byla odpověď posměšky, zesměšňování a nucení k psaní úkolů.

6.6 Shrnutí výsledků

V mé bakalářské práci pod názvem Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání jsem si stanovila za hlavní cíl zjistit, zda jsou žáci ZŠ aktivními uživateli sociálních sítí a zda znají rizika, která s sebou právě sociální sítě nesou.

Podle výsledků mého výzkumu můžeme s jistotou říci, že žáci ZŠ jsou aktivními uživateli již od nižších ročníků, neboť již v šesté třídě odpovědělo celkem 11 dětí z 19, že sociální sítě skutečně mají a využívají pro různé účely. Tedy 57,9 % má žáků jsou skutečně uživateli některé ze sociálních sítí. Se stoupajícím věkem se pak četnost žáků, využívající sociální sítě stupňuje. V sedmých ročnících má některou ze sociálních sítí celkem 66,6%, v osmých pak 90,5% žáků a v devátém je četnost uživatelů sociálních sítí rovněž vysoká, celkem 94,9 % žáků je uživatelem některé z nich.

Současně bylo mým cílem zjistit, zda skutečně žáci, kteří mají sociální sítě, znají rizika, kterým se vystavují, když se stávají uživatelem některé sociální sítě. U žáků šesté třídy byly odpovědi následující. Celkem 54,5% odpovědělo, že skutečně rizika znají, 9,1% se vyjádřilo, že je nezná a 34,4% nevědělo. V sedmých ročnících se pak četnost jednotlivých

odpovědi již lišila. Celkem 38,5% odpovědělo, že znají rizika, 7,7% je nezná a celkem 53,8% nevědí. V osmých ročnících se pak povědomost o rizicích zvyšovala, celkem 57,9% dotazovaných rizika zná. Dalších 23,7% nezná a 18,4% nevědí. V devátých ročnících je povědomí o rizicích vysoké. Celkem 64,9% zná rizika, 29,7% nezná a pouze 5,4% nevědí.

Za dílčí cíle jsem si pak stanovila zjištění toho, jaké sociální sítě žáci II. stupně ZŠ nejčastěji používají. Facebook je jednoznačně nejpoužívanější sociální síť. 100% žáků šesté třídy jsou jeho uživateli. V sedmých ročnících využívá Facebook celkem 92,3%, v osmých ročnících pak 89,5% a v devátých se jedná o 100% dotazovaných. Instagram pak využívá celkem 18,2% žáků z šesté třídy, 23,1% ze sedmých ročníků, 68,4% z osmých a devátých ročníků je to 78,4%. Snapchat má zastoupení rovněž v každém z ročníků. V šesté třídě je to 81,8%, v sedmých ročnících 7,7%, v osmých ročnících 53,3% a v devátých ročnících pak 48,6% dotazovaných žáků. MySpace ani Twitter nevyužívá ani jeden žák z šestých a sedmých ročníků. MySpace využívá pouze 5,3% v osmých ročnících a 24,3% v devátých ročnících. Twitter využívá pouze 5,4% žáků devátých ročníků.

Dalším dílčím cílem byla ochrana soukromí a nastavení příspěvků, tedy zda je mohou sledovat pouze přátelé nebo i veřejnost. V šesté třídě odpovědělo 54,5%, že si soukromí své nastavují. V sedmých ročnících si pak své soukromí chrání 50%, v osmých ročnících 84,2% a v devátých ročnících pak 78,4%.

Hledala jsem odpovědi také na to, zda žáci ZŠ uvádějí pravdivé informace o své osobě nebo si tyto údaje vymýšlejí. Celkem 81,8% žáků z šesté třídy uvádí pravdivé informace. V sedmých ročnících je uvádí 80,8%, v osmých ročnících 76,3% a celkem 83,8% v devátých ročnících.

Co se týká negativních zkušeností, tak žáci šesté třídy nemají ani jednu. V sedmých ročnících má negativní zkušenost 13,8% dotazovaných. V osmém ročníku rovněž nemají žádnou negativní zkušenost a v devátém ročníku je 8,1% žáků s takovou zkušeností.

Pravdou tedy je, že většina žáků od šestého ročníku již aktivně používá sociální sítě a většina z nich si myslí, že rizika, která obnášejí sociální sítě znají. Bohužel se již vyskytují žáci, byť ne velké množství, kteří mají i negativní zkušenosti. Jejich odpovědi na konkrétní zkušenosti byly stejné. Všichni z nich odpověděli, že se setkali s posměšky a se zesměšňováním. Je jasné, že nemůžeme zcela zabránit negativním jevům, které nás obklopují, nicméně je velmi důležité, abychom kladli velký důraz na prevenci. Za velmi důležité považují hovořit s dětmi otevřeně o takových věcech. Je dobré nabádat žáky k tomu, pokud

se setkají s jednáním na sociálních sítích, které je pro ně nepříjemné, aby ihned přestali reagovat na zprávy a informovali někoho o tom, co se děje.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci pod názvem Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání jsem nejprve nastínila, co je sociální komunikace. Poté jsem se okrajově zabývala historií internetu a sociálních sítí, které jsem následně i rozdělila dle typologie sociálních sítí. V další části jsem popsala nejpoužívanější sociální sítě současnosti. Největší pozornost jsem pak zaměřila na rizika, která sociální sítě obnášejí. Svou pozornost jsem soustředila zejména na kyberšikanu, kyberstalking, kybergrooming a dětskou pornografii. Poté jsem krátce uvedla, co bychom měli dělat, abychom se těmito negativním jevům vyhnuli.

Ve své praktické části, která byla zaměřena na žáky II. stupně základních škol, jsem formou dotazníkového šetření zjišťovala, zda žáci mají sociální sítě, znají jejich rizika a zda dělají něco pro to, aby jim předcházeli. Podle mého výzkumu jsem se dozvěděla, že žáci od šestých ročníků již intenzivně využívají sociální sítě, mezi nejoblíbenější patří Facebook. Je fakt, že větší část tvrdí, že rizika, která sociální sítě obnášejí, dobře znají. Současně jsem se také dozvěděla, že se snaží těmito rizikům předcházet. Součástí mého výzkumu byla i otázka, týkající se negativních zkušeností. Bohužel někteří žáci již takovou zkušenost mají v podobě posměšků.

Podle mého názoru je velmi důležité nabádat žáky k větší opatrnosti na internetu. V dnešní době nikdo neví, co se může přihodit. Internet nám sice usnadňuje život a komunikaci, ale současně také usnadňuje pachatelům, spojit se se svými oběťmi. Proto dávejme velký pozor a chraňme si soukromí své, i soukromí našich dětí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

CHROMÝ, Jan. Komunikace, média, vzdělávání, kultura. Praha: Extrasystem Praha, 2014. ISBN 978-80-87570-19-7.

Internet a jeho služby [online]. Historie internetu. Dostupné z:
http://ijs2.8u.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=32&Itemid=134

BARTOŠEK Miroslav. Krátce z historie Internetu [online]. 14.11. 2011 Zpravodaj ÚVT MU. ISSN 1212-0901, 1995, roč. V, č. 3, s. 10-13. Dostupné z:
<http://webserver.ics.muni.cz/bulletin/articles/22.html>

Co je to sociální síť? [online]. 5/2016. Dostupné z:
<http://www.socialnisite.estranky.cz/clanky/co-je-to-socialni-sit-.html>

Sociální síť 1. díl [online]. Co je to sociální síť? Dostupné z:
<http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-1-dil>

Sociální síť 2. díl, společné prvky. [online]. Typy sítí. Dostupné z:
<http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-2-dil-spolecne-prvky>

HALÍKOVÁ Petra, Typy a druhy sociálních sítí, na kterých jsou uživatelé všudypřítomní. [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.petrahalikova.com/2016/08/06/typy-druhy-socialnich-siti>

JANOUCHEK Viktor. Internetový marketing: Prosaďte se na webu a sociálních sítí. Computer Press, 2010. ISBN: 9788025127957.

SLAVÍK, Milan. Vysokoškolská pedagogika. Praha: Grada, 2012,. ISBN: 978-80-247-4054-6.

KULHÁNKOVÁ, H., ČAMEK, J., 2010. Fenomén facebook. Kladno: Jakub Čamek – BigOak. ISBN 978-80-904764-0-0.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. Děti a dospívání online: vybraná rizika používání internetu. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-80-210-7527-6

ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013, 224 s. ISBN 978-80-251-3804- 5

BLAŽEK, Zdeněk. Vznik a historie Facebooku. [online]. 2015. Dostupné z:
<http://www.zdenekblazek.cz/vznik-a-historie-facebooku/>

ZÁŠKOLNÝ Jan, Facebook. [online]. 12.11 2011. Aktualizováno 4.1. 2017. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook>

Sociální síť 3. díl Facebook. Jak vznikl Facebook [online]. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-3-dil-Facebook>

Sociální síť 4. díl, Facebook - základní funkce [online]. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-4-dil-Facebook-zakladni-funkce>

WARCHAR, Petr. Jak vznikl Instagram? Od nuly až k Facebooku. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.instagram.cz/jak-vznikl-instagram-od-nuly-az-k-facebooku/362>

ŠIMON Martin. Instagram: sociální síť pro sdílení fotografií (Android a iOS) [online]. 2012. Dostupné z: <https://mobilenet.cz/clanky/instagram-socialni-sit-pro-sdileni-fotografi-android-a-ios-8976>

PUPÍK Adolf. Instagram. Jaká je sociální síť Instagram? Proč jsem si ji tak oblíbil? [online]. 28.10. 2015. Dostupné z: <http://infoek.cz/jaka-je-socialni-sit-instagram-proc-jsem-si-ji-tak-oblibil/>

Twitter. [online]. 2011. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/veda-a-technika/twitter/r~i:wiki:1441/?redirected=1492370149>

Sociální síť 8. díl, Twitter - funkce [online]. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-8-dil-Twitter-funkce>

JAVŮREK, Karel. MySpace žije! Měsíčně ho navštíví 50 milionů uživatelů. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/myspace-zije-mesicne-ho-navstivi-50-milionu-uzivatelu/sc-4-a-176906/default.aspx>

Sociální síť 11. díl, MySpace [online]. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-11-dil-MySpace>

Sociální síť 12. díl, MySpace - problematické aspekty [online]. Dostupné z: <http://www.banan.cz/serialy/Socialni-site/Socialni-site-12-dil-MySpace-problematicke-aspekty>

Snapchat: Jak funguje a v čem se liší od jiných sociálních sítí? [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.dostupnyinternet.cz/blog/snapchat-jak-to-funguje/>

JANDURA, Xaver. Snapchat: Mladými oblíbený, pro mnohé zábavný, ale zatraceně chaotický [online]. 27.6. 2016. Dostupné z: <https://smartmania.cz/snapchat-mladymi-oblibeny-pro-mnohe-zabavny-ale-zatracene-chaoticky/>

HULANOVÁ, Lenka. Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9

Agresoři mají propracovaný styl, jak na internetu ovládnout děti, ukazuje nový výzkum. [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/agresori-maji-propracovany-styl-jak-na-internetu-ovladnout-deti-ukazuje-novy-vyzkum-15768>

KOPECKÝ, Kamil. Sociální aspekty chování na internetu se zaměřením na internetové hrozby. [online]. 2014. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sociotechnika/886-socialni-aspekty-chovani-na-internetu-se-zamerenim-na-internetove-hrozby>

ČRo. Na kantory útočí žáci i jejich rodiče. Kyberšikana se rozmáhá hlavně na základních školách. [online]. 2016. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/na-kantory-utoci-zaci-i-jejich-rodice-kybersikana-se-rozmaha-hlavne-na-zakladnich-skolach--1646480

PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. Sociální pedagogika. Praha: Grada. ISBN 978- 80-247-3470-5

ČERNÁ, Alena, 2013. Kyberšikana: průvodce novým fenoménem. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4577-0

KOPECKÝ, Kamil a KREJČÍ. Rizika virtuální komunikace: (příručka pro učitele a rodiče) [online]. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010. ISBN 978-80- 254-7866-0. Dostupné z: <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-prostudium-studie-atd>

KOPECKÝ, Kamil. Stalking a Kyberstalking: nebezpečné pronásledování. [online]. Olomouc: 2010

Desatero bezpečného internetu [online]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx?kurz=true>

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Diagram sociální sítě.....	12
Obr. 2: První webová stránka.....	13
Obr. 3: Logo Facebook.....	15
Obr. 4: Logo Instagram.....	16
Obr. 5: Logo Twitter.....	16
Obr. 6: Logo MySpace.....	17
Obr. 7: Logo Snapchat.....	17

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Počet žáků v ročníku.....	36
Graf 2 Počet dívek a chlapců v jednotlivých ročnících.....	36
Graf 3: Počet dívek a chlapců celkem.....	36
Graf 4: Co žáci upřednostňují v rámci ročníků.....	37
Graf 5: Co žáci upřednostňují v závislosti na pohlaví.....	38
Graf. 6: Jsi uživatelem nějaké sociální sítě? (v rámci ročníků).....	38
Graf 7: Jsi uživatelem nějaké sociální sítě? (v závislosti na pohlaví).....	38
Graf 8: Vědí rodiče, že jsi uživatelem sociálních sítí? (v rámci ročníků).....	39
Graf 9: Vědí rodiče, že jsi uživatelem sociálních sítí? (v závislosti na pohlaví).....	39
Graf 10: Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem sociálních sítí? (v rámci ročníků).....	40
Graf 11: Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem sociálních sítí? (v závislosti na pohlaví)..	40
Graf 12: Jaké sociální sítě jsi uživatelem? (v rámci ročníků).....	41
Graf 13: Jaké sociální sítě jsi uživatelem? (v závislosti na pohlaví).....	41
Graf 14: Kolik času trávíš denně na sociálních sítích? (v rámci ročníků).....	42
Graf 15: Kolik času trávíš denně na sociálních sítích? (v závislosti na pohlaví).....	42
Graf 16: Kde se připojuješ na sociální sítě? (v rámci ročníků).....	43
Graf 17: Kde se připojuješ na sociální sítě? (v závislosti na pohlaví).....	43
Graf 18: Sdělujes na sociálních sítích osobní informace? (v rámci ročníků).....	43
Graf 19: Sdělujes na sociálních sítích osobní informace? (v závislosti na pohlaví).....	43
Graf 20: Jaké informace o tvé osobě poskytuješ veřejně pro ostatní? (v rámci ročníků)....	44
Graf 21: : Jaké informace o tvé osobě poskytuješ veřejně pro ostatní? (v závislosti na pohlaví).....	44
Graf 22: Jsou všechny informace o tvé osobě pravdivé? (v rámci ročníků).....	45
Graf 23: Jsou všechny informace o tvé osobě pravdivé? (v závislosti na pohlaví).....	45
Graf 24: Přidáváš na sociální sítě své fotky? (v rámci ročníků).....	45

Graf 25: Přidáváš na sociální sítě své fotky? (v závislosti na pohlaví).....	45
Graf 26: Nastavuješ si u svých příspěvků soukromí? (v rámci ročníků).....	46
Graf 27: Nastavuješ si u svých příspěvků soukromí? (v závislosti na pohlaví).....	46
Graf 28: Kdo může sledovat tvé příspěvky na sociálních sítích? (v rámci ročníků).....	46
Graf 29: Kdo může sledovat tvé příspěvky na sociálních sítích?(v závislosti na pohlaví)..	46
Graf 30: Přidáváš si do přátel i uživatele, které neznáš? (v rámci ročníků).....	47
Graf 31: Přidáváš si do přátel i uživatele, které neznáš? (v závislosti na pohlaví).....	47
Graf 32: Jsi si vědom rizik, která s sebou nesou sociální sítě? (v rámci ročníků).....	47
Graf 33: Jsi si vědom rizik, která s sebou nesou sociální sítě? (v závislosti na pohlaví)....	47
Graf 34: Snažíš se těmto rizikům předcházet? (v rámci ročníků).....	48
Graf 35: Snažíš se těmto rizikům předcházet? (v závislosti na pohlaví).....	48
Graf 36: Máš nějaké negativní zkušenosti se sociálními sítěmi? (v rámci ročníků).....	48
Graf 37: Máš nějaké negativní zkušenosti se sociálními sítěmi?(v závislosti na pohlaví)..	48
Graf 38: Víš o někom z tvých přátel, kdo má negativní zkušenosti se sociálními sítěmi? (v rámci ročníků).....	49
Graf 39: Víš o někom z tvých přátel, kdo má negativní zkušenosti se sociálními sítěmi? (v závislosti na pohlaví)	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: Dotazník

Dobrý den, chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci na téma Sociální sítě a informovanost žáků ZŠ o rizicích jejich používání. V dotazníku lze vybrat více odpovědí. Děkuji Vám za snahu. Kristýna Klvaňová

1. Jsem
 - a) dívka
 - b) chlapec

2. Jsem žákem:
 - a) 6. ročníku
 - b) 7. ročníku
 - c) 8. ročníku
 - d) 9. ročníku

3. Upřednostňuji:
 - a) osobní komunikaci
 - b) komunikaci přes sms, či telefonní hovory
 - c) komunikaci prostřednictvím sociální sítě

4. Jsi uživatelem nějaké sociální sítě?
 - a) ano
 - b) ne

5. Vědí rodiče, že jsi uživatelem sociálních sítí?
 - a) ano
 - b) ne

6. Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem sociálních sítí?
 - a) komunikace s přáteli (chat)
 - b) sdílení zážitků (fotky, videa)
 - c) hraní her
 - d) ze zvědavosti (ostatní přátelé jsou uživateli)
 - e) jiné, napiš důvod _____

7. Jaké sociální sítě jsi uživatelem?
 - a) Facebook
 - b) Instagram

- c) Twitter
- d) Myspace
- e) Snapchat
- f) jiné

8. Kolik času trávíš denně na sociálních sítích?

- a) méně než hodinu
- b) 1 - 2 hodiny
- c) 2 - 3 hodiny
- d) více

9. Kde se připojuješ na sociální sítě?

- a) doma
- b) ve škole o přestávkách
- c) ve škole v hodinách
- d) venku

10. Sděluješ na sociálních sítích osobní informace?

- a) ano
- b) jen nezbytné pro založení

11. Jaké informace o tvé osobě poskytuješ veřejně pro ostatní?

- a) pouze informace nezbytné pro založení profilu
- b) jméno, příjmení, věk, pohlaví
- c) jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště

12. Jsou všechny informace o tvé osobě pravdivé?

- a) ano
- b) ne

13. Přidáváš na sociální sítě své fotky?

- a) ano
- b) ne

14. Nastavuješ si u svých příspěvků soukromí (tzn. obsah mohou vidět pouze přátelé, veřejné, atd.)?

- a) ano
- b) ne

15. Kdo může sledovat tvé příspěvky na sociálních sítích?

- a) pouze přátelé
- b) veřejnost

16. Přidáváš si do přátel i uživatele, které neznáš?

- a) ano
- b) ne

17. Jsi si vědom rizik, která s sebou nesou sociální sítě?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Snažíš se těmto rizikům předcházet?

- a) ano
- b) ne

19. Máš nějaké negativní zkušenosti se sociálními sítěmi?

- a) ano
- b) ne

20. Víš o někom z tvých přátel, kdo má negativní zkušenosti se sociálními sítěmi?

- a) ano
- b) ne

21. Pokud jsi odpověděl v předchozích dvou otázkách ano, tak uveď jaké:

Příloha P2: Tabulky

Tab. 1: Počet žáků v ročníku, počet dívek a chlapců

ROČNÍK	POČET DÍVEK	POČET CHLAPCŮ	CELKEM
6.ročník	10	9	19
7. ročník	16	23	39
8. ročník	20	22	42
9. ročník	21	18	39

Tab. 2, 3: Co žáci upřednostňují

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	celkem
osobní komunikace	11	31	29	16	87
sms, či telefonní hovory	13	19	17	19	68
sociální síť	8	27	22	21	78

	Dívky	Chlapci
osobní komunikace	54	63
sms, či telefonní hovory	45	39
sociální síť	58	56

Tab. 4, 5: Jsi uživatelem nějaké sociální sítě?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	11	26	38	37
ne	8	13	4	2

	Dívky	Chlapci
ano	49	63
ne	18	9

Tab. 6, 7: Vědí rodiče, že jsi uživatelem sociálních sítí?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ano	8	17	22	23
Ne	3	9	16	14

	Dívky	Chlapci
ano	41	28
ne	16	27

Tab. 8, 9: Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem sociálních sítí?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Komunikace s přáteli (chat)	10	16	31	34
Sdílení zážitků (fotky, videa)	2	13	23	28
Hraní her	9	9	7	3
Ze zvědavosti	8	6	3	4

	Dívky	Chlapci
Komunikace s přáteli (chat)	43	48
Sdílení zážitků (fotky, videa)	36	30
Hraní her	9	18
Ze zvědavosti	13	9

Tab. 10, 11: Jaké sociální sítě jsi uživatelem?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Facebook	11	24	34	37
Instagram	2	6	26	29
Twitter	/	/	/	2
MySpace	/	/	4	9
Snapchat	9	2	21	18

	Dívky	Chlapci
Facebook	46	55
Instagram	36	27
Twitter	/	2
MySpace	4	9
Snapchat	28	22

Tab.: 12, 13: Kolik času trávíš denně na sociálních sítích?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Méně než hodinu	4	7	4	2
1-2 hodiny	5	12	14	23
2-3 hodiny	2	5	19	11
více	/	2	1	1

	Dívky	Chlapci
Méně než hodiny	13	4
1-2 hodiny	25	29
2-3 hodiny	16	21
více	3	1

Tab. 14, 15: Kde se připojuješ na sociální sítě?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Doma	11	26	38	37
Ve škole o přestávkách	3	18	27	21
Ve škole v hodinách	/	/	1	3
Venku	6	3	14	31

	Dívky	Chlapci
Doma	57	55
Ve škole o přestávkách	38	31
Ve škole v hodinách	/	4
Venku	23	31

Tab. 16, 17: Sděluješ na sociálních sítích osobní informace?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	3	16	31	27
nezbytně nutné k založení	8	10	7	10

	Dívky	Chlapci
ano	31	46
nezbytně nutné pro založení	26	9

Tab. 18, 19: Jaké informace o tvé osobě poskytuješ veřejně pro ostatní?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
pouze informace nezbytné pro založení profilu	9	3	7	11
jméno, příjmení, věk, pohlaví	2	9	18	17
jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště	/	14	13	9

	Dívky	Chlapci
pouze informace nezbytné pro založení profilu	14	16
jméno, příjmení, věk, pohlaví	29	17
jméno, příjmení, věk, pohlaví, bydliště	14	22

Tab. 20, 21: Jsou všechny informace o tvé osobě pravdivé?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	9	21	29	31
ne	2	4	9	6

	Dívky	Chlapci
ano	51	39
ne	6	16

Tab. 22, 23: Přidáváš na sociální sítě své fotky?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	4	21	32	29
ne	7	5	6	8

	Dívky	Chlapci
ano	47	39
ne	10	16

Tab. 24, 25: Nastavuješ si u svých příspěvků soukromí?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	6	13	32	29
ne	5	13	6	8

	Dívky	Chlapci
ano	44	36
ne	13	19

Tab. 26, 27: Kdo může sledovat tvé příspěvky na sociálních sítích?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
pouze přátelé	9	16	18	23
veřejnost	2	10	20	14

	Dívky	Chlapci
pouze přátelé	31	35
veřejnost	26	20

Tab. 28, 29: Přidáváš si do přátel i uživatele, které neznáš?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	1	14	7	13
ne	10	12	31	24

	Dívky	Chlapci
ano	14	16
ne	43	39

Tab. 30, 31: Jsi si vědom rizik, která s sebou nesou sociální sítě?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	6	10	22	24
ne	1	2	9	11
nevím	4	14	7	2

	Dívky	Chlapci
ano	34	28
ne	11	12
nevím	12	15

Tab. 32, 33: Snažíš se těmto rizikům předcházet?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	8	15	27	24
ne	3	11	11	13

	Dívky	Chlapci
ano	36	38
ne	21	17

Tab. 34, 35: Máš nějaké negativní zkušenosti se sociálními sítěmi?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	/	1	/	3
ne	11	25	38	34

	Dívky	Chlapci
ano	3	1
ne	54	54

Tab. 36, 37: Víš o někom z tvých přátel, kdo má negativní zkušenosti se sociálními sítěmi?

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
ano	/	2	1	4
ne	11	24	37	33

	Dívky	Chlapci
ano	5	2
ne	52	53